

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 15

(2003–2004)

Om lov om endringer i lov
17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.
(regnskapsloven)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	4	Egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet	26
2	Bakgrunnen for forslagene	7	4.1	Gjeldende rett	26
2.1	Gjennomføring av EØS-regler	7	4.2	EØS-rett	26
2.2	Regnskapslovutvalgets delutredning	7	4.3	Regnskapslovutvalgets delutredning	26
2.3	Kredittilsynets høringsnotat om regnskapsplikt og innsendingsplikt for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge	8	4.4	Høringsinstansenes merknader	27
2.4	Høring	8	4.5	Departementets vurdering	27
3	Regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter	11	5	Offentlighet for regnskapsdokumenter til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge	28
3.1	Gjeldende rett	11	5.1	Gjeldende rett	28
3.2	EØS-rett	11	5.2	EØS-rett	28
3.3	Regnskapslovutvalgets delutredning	14	5.3	Kredittilsynets høringsnotat	28
3.4	Høringsinstansenes merknader	14	5.4	Høringsinstansenes merknader	29
3.5	Departementets vurdering	20	5.5	Departementets vurdering	31
3.5.1	Innledning	20	5.5.1	Offentlighet og innsendingsplikt for filialregnskapet	31
3.5.2	Virkelig verdi i selskapsregnskapet	21	5.5.2	Offentlighet og innsendingsplikt for årsregnskapet til det utenlandske foretaket filialen er en del av	32
3.5.3	Virkelig verdi i konsernregnskapet	21	5.5.3	Forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak	33
3.5.4	Utsatt gjennomføring	22	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	34
3.5.5	Lovfesting av nærmere vilkår og forutsetninger	22	7	Merknader til de enkelte bestemmelser	35
3.5.6	Opplysninger i noter til årsregnskapet .	23		Forslag til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)	37
3.5.7	Opplysninger i årsberetningen	23			
3.5.8	Sikringsvurdering	24			
3.5.9	Sammenligningstall	24			
3.5.10	Føring av verdiendringer direkte mot egenkapitalen (kongruensunntak)	24			
3.5.11	Spesifisering av fond for verdiendringer	25			
3.5.12	Forskrifter til utfylling av reglene	25			

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 15

(2003–2004)

Om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

*Tilråding fra Finansdepartementet av 14. november 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Departementet fremmer i proposisjonen her forslag til endringer i regnskapsloven til gjennomføring av EØS-regler på regnskapsområdet. Det er videre behov for å utvide en tidsbegrenset overgangsordning inntil den pågående evalueringen av regnskapsloven er fullført.

EØS-regler som svarer til direktiv 2001/65/EF om endringer i EUs regnskapsdirektiver pålegger medlemsstatene å tillate eller kreve regnskapsmessig verdivurdering av finansielle instrumenter til såkalt virkelig verdi. Virkelig verdi utgjør markedsverdien eller en kvalifisert tilnærming til en markedsverdi. EØS-reglene skal gjennomføres innen 1. januar 2004. Departementet foreslår at EØS-reglene gjennomføres med hovedprinsipper i regnskapsloven og detaljregler i forskrifter i medhold av regnskapsloven. Departementet foreslår å utnytte adgangen etter direktivet til å begrense anvendelsen av de nye regler til konsernregnskapet. Dette forslaget er en midlertidig løsning inntil Regnskapslovutvalgets utredning av selskapsrettslige konsekvenser i NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven er behandlet.

EØS-regler som svarer til direktiv 89/666/EØF (ellefte selskapsrettsdirektiv) gjelder offentlighet for blant annet regnskapsdokumenter til filialer av

utenlandske foretak. Reglene om offentlighet i regnskapsloven må justeres for å være fullt ut i samsvar med EØS-forpliktelsene etter direktivet. For det første krever direktivet at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning til selskaper som har filial i Norge, skal kreves offentliggjort i et sentralt register, i Norge vil det si Regnskapsregisteret. Det følger ikke et slikt krav av regnskapsloven. For det annet fastsetter direktivet at medlemsstatene ikke kan kreve at utenlandske selskaper som har filial i Norge skal offentliggjøre regnskapsdokumenter for filialens virksomhet. Det gjelder et begrenset unntak fra dette for filialer av selskaper hjemmehørende utenfor EØS. Etter regnskapsloven gjelder en slik plikt til å offentliggjøre regnskapsdokumenter for utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket. Departementet fremmer her forslag til lovendringer som skal sikre full gjennomføring av EØS-forpliktelsene etter direktivet.

Etter regnskapsloven §§ 5–17 og 5–18 er det plikt til å verdivurdere investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper samt deltakelse i felles kontrollert virksomhet etter den såkalte egenkapitalmetoden. Etter egenkapitalmetoden vurderes investeringen til den regnskapspliktiges andel av

egenkapitalen, og resultatandelen skal inntektsføres eller kostnadsføres. For felles kontrollert virksomhet er den beslektede bruttometoden et tillatt alternativ. Regnskapsføring etter bruttometoden tilsvarende egenkapitalmetoden, men innebærer en mer omfattende spesifisering. Etter innspill fra næringslivets organisasjoner, ble det ved lovendringer i 2000 og 2001 gjort frivillig å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet til og med regnskapsåret 2003. Investeringene kan i stedet vurderes etter den generelle vurderingsre-

gelen for anleggsmidler (kostmetoden). Etter kostmetoden skal investeringer i selskapsandeler vurderes til anskaffelseskost og nedskrives ved verdifall som ikke ventes å være forbigående. Utbytte og andre utdelinger resultatføres. Departementet foreslår å forlenge overgangsordningen inntil den pågående evalueringen av regnskapsloven er ferdig behandlet. Det vises her til Regnskapslovutvalgets utredning i NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven.

2 Bakgrunnen for forslagene

2.1 Gjennomføring av EØS-regler

Direktivet om virkelig verdi

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 86/2002 av 25. juni 2002 ble vedlegg IX (finansielle tjenester) og vedlegg XXII (selskapsrett) i EØS-avtalen endret for å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/65/EF om endring av rådsdirektivene 78/660/EØF, 83/349/EØF og 86/635/EØF når det gjelder vurderingsreglene for årsregnskapene og konsernregnskapene for visse selskapsformer og for banker og andre finansinstitusjoner (heretter «direktivet om virkelig verdi»). Direktivet gjelder regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter. Etter direktivet pålegges medlemsstatene en begrenset plikt til å tillate eller kreve regnskapsmessig vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Etter direktivet artikkel 4 nr. 1 skal medlemsstatene innen 1. januar 2004 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme direktivet.

Stortinget ble i St.prp. nr. 36 (2002–2003) av 22. november 2002 bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 86/2002 om innlemmelse av direktivet om virkelig verdi. Stortinget samtykket i vedtak 13. desember 2002 til godkjenning av EØS-komiteens beslutning, jf. Innst.S. nr. 73 (2002–2003).

Direktivet om virkelig verdi og forslag til gjennomføring av EØS-reglene som svarer til direktivet, er omtalt i kapittel 3.

Elleve selskapsrettsdirektiv

Rådsdirektiv 89/666/EØF om offentlighet angående filialer opprettet i en medlemsstat av visse former for selskaper som er underlagt en annen medlemsstats lovgivning (elleve selskapsrettsdirektiv) er tatt inn i EØS-avtalen vedlegg XXII (selskapsrett).

Reglene om offentlighet i regnskapsloven må justeres for å være fullt ut i samsvar med EØS-forpliktelsene etter direktivet som gjelder offentliggjøring av regnskapsdokumenter. For det første medfører direktivet at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning til selskaper som har filial i Norge,

skal kreves offentliggjort i Regnskapsregisteret. Det følger ikke et slikt krav av regnskapsloven. For det annet fastsetter direktivet at medlemsstatene ikke kan kreve at utenlandske selskaper som har filial i Norge skal offentliggjøre regnskapsdokumenter for filialens virksomhet. Det gjelder et begrenset unntak fra dette for filialer av selskaper hjemmehørende utenfor EØS. Etter regnskapsloven gjelder en slik plikt til å offentliggjøre regnskapsdokumenter for utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 5.1 og 5.2.

I kapittel 5 omtales og fremmes forslag som skal sikre at elleve selskapsrettsdirektiv blir gjennomført fullt ut i norsk rett, jf. også avsnitt 2.3.

2.2 Regnskapslovutvalgets delutredning

Regnskapslovutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 7. juni 2002. Etter mandatet punkt 1 skulle utvalget evaluere regnskapsloven som grunnlag for Regjeringens oppfølging av Stortingets vedtak av 19. juni 1998 om å be Regjeringen evaluere ny regnskapslov etter tre regnskapsår. Etter mandatet punkt 2 skulle utvalget vurdere behovet for endringer i regnskapslovgivningen som følge av utviklingen i EØS-rammeverket, herunder direktivet om virkelig verdi (direktiv 2001/65/EF). Mandatet punkt 6 om frist for utredningsarbeidet lyder etter en endring ved brev av 17. desember 2002 fra Finansdepartementet:

«Utvalget skal avgi sin utredning innen 30. juni 2003. Utvalget skal utarbeide et høringsnotat innen 31. desember 2002 om gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2001/65/EF og om fortsatt utsatt plikt til å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet.»

Bakgrunnen for den kortere fristen for å utrede disse punktene i mandatet, er kort frist for gjennomføring av direktivet om virkelig verdi (1. januar 2004) og behov for at overgangsregelen om egenkapitalmetoden skal gjelde inntil evalueringen av regnskapsloven er fullført.

Utvalget avga 20. desember 2002 i samsvar med dette et høringsnotat til Finansdepartementet med tittelen «Forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og nye forskrifter til loven. Gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2001/65/EF om virkelig verdi på finansielle instrumenter. Egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet». Høringsnotatet er publisert som vedlegg 1 til Regnskapslovutvalgets endelige utredning i NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven.

2.3 Kredittilsynets høringsnotat om regnskapsplikt og innsendingsplikt for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge

På bakgrunn av anbefalinger i en rapport utarbeidet for Finansdepartementet av en arbeidsgruppe satt ned av Skattedirektoratet med deltakelse fra Kredittilsynet, ba Finansdepartementet i brev 11. juli 2001 Kredittilsynet utarbeide et høringsnotat med forslag til lovendringer slik at:

«1) filialregnskapet ikke skal være offentlig hos den regnskapspliktige eller Regnskapsregisteret og 2) det fastsettes plikt til offentlighet og innsending av årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det selskap filialen er en del av (»morselskapet«)».

Et høringsnotat i samsvar med dette ble oversendt Finansdepartementet ved brev 23. august 2002 fra Kredittilsynet. Gjennomføring av forslagene krever endringer i bestemmelsene om offentlighet og innsending av regnskapsdokumenter i regnskapsloven kapittel 8.

Den nevnte arbeidsgruppen satt ned av Skattedirektoratet vurderte i sin rapport også regnskapspliktens omfang for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge. Rapporten konkluderer med at filialer av utenlandske foretak av skattekontrollhensyn, og dels av hensyn til skattemessige konsekvenser, ikke bør unntas fra årsregnskapsplikten. Det er etter arbeidsgruppens vurdering heller ikke hensiktsmessig å unnta disse filialene fra konkrete bestemmelser i regnskapsloven. Skattedirektoratet stilte seg i brev 8. november 1999 bak konklusjonene i rapporten. Denne konklusjonen er nevnt i Kredittilsynets høringsnotat. Eventuelle endringer i regnskapspliktens omfang for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge, kan fastsettes i forskrift i medhold av regnskapsloven § 10–1 tredje ledd.

På bakgrunn av innspill fra utenlandske banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak, fremmet Kredittilsynet i høringsnotatet også forslag om regnskapspliktens innhold for filialer i Norge av slike foretak. Disse forslagene kan gjennomføres i forskrift i medhold av regnskapsloven § 10–1 tredje ledd.

2.4 Høring

Regnskapslovutvalgets delutredning

Regnskapslovutvalgets delutredning ble sendt på høring ved brev 20. januar 2003 fra Finansdepartementet med frist for merknader 21. april 2003.

Delutredning ble sendt på høring til følgende instanser:

- Aksjesparererforeningen i Norge
- Bedriftsøkonomisk Institutt (BI)
- Brønnøysundregistrene – Regnskapsregisteret
- Datatilsynet
- Den Norske Advokatforening
- Den norske Revisorforening (Revisorforeningen)
- ENOVA SF
- Erhvervs- og selskapsstyrelsen, Danmark
- Finansieringsselskapenes forening
- Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)
- Forbrukerombudet
- Forbrukerrådet
- GRIP – senter for bærekraftig produksjon og forbruk
- Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)
- Handelshøyskolen BI
- Høgskolen i Agder
- Høgskolen i Bodø
- Innsamlingskontrollen i Norge
- Juridisk fakultet, Universitetet i Bergen
- Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
- Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Kommunenes Sentralforbund
- Konkurransetilsynet
- Kredittilsynet
- Landslaget for Regnskapskonsulenter
- Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Likestillingsombudet
- Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF)
- Norges Bank
- Norges Bondelag
- Norges Eiendomsmeglerforbund
- Norges Fondsmeglerforbund

- Norges Forsikringsforbund
- Norges Handelshøyskole (NHH)
- Norges Juristforbund
- Norges Kommunerevisorforening
- Norges Kooperative Landsforening
- Norges Rederiforbund
- Norges Skatterevisorerers Landsforening
- Norges Skogeierforbund
- Norges vassdrags- og energiverk (NVE)
- Norsk Bedriftsforbund
- Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
- Norsk Investorforum
- Norsk RegnskapsStiftelse
- Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)
- Norske Finansanalytikerers Forening
- Norske Finansmegleres Forening
- Norske Forsikringsmegleres Forening
- Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
- Norske Siviløkonomers Forening
- Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Oljeindustriens Landsforening
- Oslo Børs
- Oslo politidistrikt
- Politidirektoratet
- ProSus – Program for forskning og utredning for et bærekraftig samfunn,
- Universitetet i Oslo
- Riksadvokaten
- Riksrevisjonen
- Skattebetalerforeningen
- Skattedirektoratet
- Skatterevisorenes Forening
- Sparebankforeningen i Norge (Sparebankforeningen)
- Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)
- Statistisk sentralbyrå
- Toll- og avgiftsdirektoratet
- Verdipapirfondenes Forening
- Verdipapirsentralen
- Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
- Økokrim
- Arbeids- og administrasjonsdepartementet
- Barne- og familiedepartementet
- Fiskeridepartementet
- Justisdepartementet
- Kultur- og kirke departementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Landbruksdepartementet
- Miljøverndepartementet
- Nærings- og handelsdepartementet
- Olje- og energidepartementet
- Samferdselsdepartementet
- Helsedepartementet

- Utdannings- og forskningsdepartementet
- Utenriksdepartementet

Følgende instanser har kommet med merknader til delutredningen:

- Den norske Revisorforening
- Finansnæringens Hovedorganisasjon
- «Gruppen av store foretak» (Aker Kværner, Norsk Hydro, Norske Skog, Orkla, Schibsted og Telenor)
- Hendels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
- Kredittilsynet
- Landslaget for regnskapskonsulenter
- Landsorganisasjonen i Norge
- Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
- Norges Kommunerevisorforbund
- Norsk Regnskapsstiftelse
- Norske Siviløkonomers Forening
- Nærings- og handelsdepartementet
- Næringslivets Hovedorganisasjon
- Politidirektoratet og ØKOKRIM
- Skattedirektoratet
- Sparebankforeningen
- Statistisk sentralbyrå

Øvrige instanser har ikke svart eller opplyst at de ikke har merknader.

De høringsinstansene som har gitt merknader støtter i hovedsak forslagene i delutredningen om gjennomføring av direktivet om virkelig verdi. De fleste høringsinstansene støtter forslaget om å utnytte muligheten etter direktivet til å begrense adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi til konsernregnskapet. Enkelte høringsinstanser anfører argumenter for at denne adgangen bør åpnes også for selskapsregnskapet til foretak i konsern. Enkelte høringsinstanser mener det vil være mest forsvarlig å utsette gjennomføringen til 2005, sekundært å begrense gjennomføringen til konsernregnskapet til børsnoterte foretak. Disse instansene opplyser at flere medlemsstater ikke ser ut til å gjennomføre direktivet innen fristen 1. januar 2004.

De høringsinstansene som uttaler seg om det, støtter forslaget i delutredningen om fortsatt utsatt plikt til å anvende egenkapitalmetoden og brutto metoden i selskapsregnskapet.

Kredittilsynets høringsnotat om regnskapsplikt og innsendingsplikt for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge

Kredittilsynets høringsnotat ble sendt på høring ved brev 30. september 2002 fra Finansdepartementet med frist for merknader 20. november 2002.

Høringsnotatet ble sendt på høring til følgende instanser:

- Akademikerne
- Brønnøysundregistrene
- Den norske Revisorforening
- Finansnæringens Hovedorganisasjon
- Handels- og Servicenæringenes Hovedorganisasjon
- Justisdepartementet
- Konkurransetilsynet
- Landslaget for Regnskapskonsulenter
- Landsorganisasjonen i Norge
- Nærings- og handelsdepartementet
- Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
- Norges Bank
- Norges Rederiforbund
- Norges Skatterevisorers Landsforening
- Norsk RegnskapsStiftelse
- Næringslivets Hovedorganisasjon
- Olje- og energidepartementet
- Oljeindustriens Landsforening
- Oslo Børs
- Skattedirektoratet
- Skatterevisorernes Forening
- Sparebankforeningen i Norge
- Statistisk Sentralbyrå
- Utenriksdepartementet
- Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
- ØKOKRIM
- Finansieringsselskapenes Forening
- Finansnæringens Hovedorganisasjon
- Landsorganisasjonen i Norge
- Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
- Nærings- og handelsdepartementet
- Skattedirektoratet
- Statistisk Sentralbyrå
- ØKOKRIM

Følgende instanser har gitt merknader til høringsnotatet:

- Brønnøysundregistrene
- Den norske Revisorforening

Øvrige instanser har ikke svart eller opplyst at de ikke har merknader.

Høringsinstansene er delt i synet på om filialregnskapene til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge bør være offentlige. Samtidig peker også de høringsinstansene som mener disse regnskapene bør være offentlige på at EØS-forpliktelsene etter ellefte selskapsrettsdirektiv gjør det nødvendig med unntak for foretak etablert i EØS. Enkelte høringsinstanser går inn for å utnytte adgangen etter direktivet til å kreve at foretak etablert i tredjeland bare skal få slikt unntak dersom «morselskapets» regnskap er utarbeidet i samsvar med EUs regnskapsdirektiver eller på tilsvarende måte. Statistisk sentralbyrå er inne på en løsning der innsendingsplikten opprettholdes for filialregnskapene uten at regnskapsdokumentene er offentlig tilgjengelige. På den måten kan opplysningene gjøres tilgjengelige for bruk i offentlig statistikk og for kontrollmyndigheter.

Høringsinstansene støtter innsendingsplikt og offentlighet for regnskapsdokumentene som gjelder det foretaket filialen er en del av («morselskapet»).

3 Regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter

3.1 Gjeldende rett

Etter lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 5–8 første ledd skal markedsbaserte finansielle omløpsmidler vurderes til virkelig verdi. For slike eiendeler vil virkelig verdi være markedsverdien. Etter annet ledd kan små foretak velge å vurdere slike eiendeler etter den generelle vurderingsregelen for omløpsmidler i regnskapsloven § 5–2, det vil si til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler etter regnskapsloven § 5–8 første ledd omfatter finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 1-2 annet ledd dersom de er klassifisert som omløpsmiddel, inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg, omsettes på børs eller i et regulert marked som nevnt i børsloven § 2–1 og har god eierspredning og likviditet.

Med finansielle instrumenter menes etter verdipapirhandelloven § 1–2 annet ledd:

1. omsettelige verdipapirer,
2. verdipapirfondsandeler,
3. pengemarkedsinstrumenter,
4. finansielle terminkontrakter, herunder finansielle instrumenter med kontant oppgjør,
5. fremtidige renteavtaler (FRA),
6. rente- og valutabytteavtale samt bytteavtale knyttet til aksjer og aksjeindeks,
7. opsjoner på kjøp eller salg av ethvert instrument som nevnt i punkt 1 til 6, herunder indeksopsjoner, valuta- og renteopsjoner samt tilsvarende instrumenter med kontant oppgjør, eller
8. varederivater.

Med omsettelige verdipapirer regnes etter verdipapirhandelloven § 1–2 tredje ledd:

1. aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer,
2. obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter som kan omsettes på lånemarkedet,
3. alle andre verdipapirer som normalt omsettes og som gir rett til å erverve ethvert slikt omsettelig verdipapir ved tegning eller ombytting, eller som gir rett til et kontantoppgjør.

I noter til årsregnskapet, skal det etter regnskapsloven § 7–37 (små foretak) og § 7–17 (øvrige fore-

tak) om virkning av bruk av markedsverdi-prinsippet, opplyses om anskaffelseskost for finansielle omløpsmidler som er vurdert etter § 5–8 første ledd. Etter § 7–5 skal store foretak (allmennaksjeselskaper og børsnoterte foretak) opplyse om finansiell markedsrisiko i noter til årsregnskapet.

I Regnskapslovutvalgets delutredning er det i kapittel 2 gitt en nærmere redegjørelse for gjeldende rett. Redegjørelsen omfatter regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter når det gjelder sikringsvurdering, føring av urealiserte gevinster og tap direkte mot egenkapitalen, tilordning av anskaffelseskost og en mer uttømmende omtale av notebestemmelser etter regnskapsloven som kan innebære krav om å gi opplysninger om finansielle instrumenter.

3.2 EØS-rett

Gjennom endringer i fjerde selskapsrettsdirektiv (direktiv 78/660/EØF om selskapsregnskap), syvende selskapsrettsdirektiv (direktiv 83/349/EØF om konsernregnskap) og direktiv 86/635/EØF om bankregnskap ved direktiv 2001/65/EF (direktivet om virkelig verdi), har regnskapsdirektivene blitt tilføyd detaljerte regler om regnskapsmessig verdivurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Nedenfor omtales først kort de alminnelige reglene i regnskapsdirektivene om vurdering av anleggs- og omløpsmidler. Disse reglene er ikke endret, og medlemsstatene kan bestemme at finansielle instrumenter fortsatt skal kunne vurderes etter disse alminnelige reglene. Medlemsstatene kan innen visse rammer også bestemme at de alminnelige reglene fortsatt skal være pliktige. Deretter omtales de nye EØS-reglene om regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

Alminnelige regler for regnskapsføring av anleggs- og omløpsmidler, inkludert finansielle instrumenter, følger av fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 32, jf. artikkel 34 til 42. Som angitt i artikkel 32 er bestemmelsene basert på prinsippet om anskaffelseskostnad eller tilvirkningskostnad. Disse reglene åpner dermed ikke for vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Tilsvarende bestemmelser følger av syvende selskapsrettsdirektiv og

direktivet om bankregnskap. Regnskapsloven § 5–8 om vurdering av markedsbaserte finansielle om-løpsmidler til virkelig verdi, er fastsatt under henvisning til direktivet artikkel 2 nr. 5 om unntak fra direktivets øvrige bestemmelser for å sikre at årsregnskapet skal gi et pålitelig bilde.

Fjerde selskapsrettsdirektiv, syvende selskapsrettsdirektiv og direktivet om bankregnskap ble ved direktiv 2001/65/EF (direktivet om virkelig verdi) tilføyd nye bestemmelser om at medlemsstatene innen visse rammer skal tillate eller pålegge vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Innlemmelsen av direktivet om virkelig verdi i EØS-avtalen er omtalt i avsnitt 2.1 over. Direktivet er gjengitt i vedlegg 2 til St.prp. nr. 36 (2002–2003).

Direktivet om virkelig verdi artikkel 1 – endringer i fjerde selskapsrettsdirektiv (direktiv 78/660/EØF)

Det er tilføyd en ny del 7a i fjerde selskapsrettsdirektiv om verdsetting til virkelig verdi som omfatter nye artikler 42a til 42d om verdsetting av finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Fjerde selskapsrettsdirektiv – vurderingsregler

Etter ny artikkel 42a nr. 1 skal medlemsstatene, som fravik fra artikkel 32 (se over) og med forbehold for vilkårene fastsatt i artikkel 42a nr. 2 til 4 (se nedenfor), tillate eller pålegge alle selskaper eller visse kategorier av selskaper å verdsette finansielle instrumenter, herunder derivater, til virkelig verdi. Tillatelsen eller pålegget kan begrenses til konsernregnskapet. Medlemsstatene kan selv avgjøre om de vil tillate eller kreve at små foretak skal vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i samsvar med ny del 7a.

Ny artikkel 42a nr. 2 angir nærmere kriterier for råvareavtaler som skal regnes som finansielle derivater og dermed er omfattet av bestemmelsene om virkelig verdi og råvareavtaler som ikke er finansielle derivater og dermed faller utenfor disse reglene.

Etter ny artikkel 42a nr. 3 får bestemmelsen om verdsetting til virkelig verdi i nr. 1 bare anvendelse på gjeld («passiva») som inngår som en del av en handelsportefølje eller som er finansielle derivater.

Etter ny artikkel 42a nr. 4 skal verdsetting i samsvar med nr. 1 ikke få anvendelse på

- a) finansielle instrumenter som ikke er finansielle derivater og holdes til forfall,
- b) lån og fordringer tilhørende selskapet og som ikke holdes for handelsformål og
- c) andeler i datterselskaper, tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet, egenkapitalinstru-

menter utstedt av selskapet, avtaler om betinget vederlag ved en virksomhetssammenslåing samt andre finansielle instrumenter med særlige egenskaper av en slik karakter at instrumentene, i samsvar med det som er allment akseptert, bør regnskapsføres på en annen måte enn andre finansielle instrumenter.

Etter ny artikkel 42a nr. 5 kan medlemsstatene, med fravik fra artikkel 32, når det gjelder alle aktiva og passiva som kan betegnes som sikringsposter i henhold til et system for sikringsregnskapsføring til virkelig verdi, eller når det gjelder en bestemt del av slike aktiva eller passiva, tillate verdsetting til det bestemte beløp som kreves i det systemet.

Fjerde selskapsrettsdirektiv ny artikkel 42b omfatter regler om beregning av virkelig verdi og et allminnelig krav om at virkelig verdi må kunne måles pålitelig. Etter ny artikkel 42b nr. 1 skal den virkelige verdien omhandlet i artikkel 42a fastsettes etter

- a) en markedsverdi, for de finansielle instrumenter som det er lett å identifisere et pålitelig marked for. Når det ikke er mulig å identifisere markedsverdien for et instrument med letthet, men derimot for dets bestanddeler eller for et lignende instrument, kan markedsverdien utledes av bestanddelene eller det lignende instrumentet, eller
- b) en verdi beregnet ut fra allment aksepterte verdsettingsmodeller og -teknikker, for de instrumenter som det ikke er lett å identifisere et pålitelig marked for. Slike verdsettingsmodeller og verdsettingsmetoder skal sikre en rimelig tilnærming til markedsverdien.

Etter ny artikkel 42b nr. 2 skal finansielle instrumenter som ikke kan verdsettes pålitelig med noen av metodene omhandlet i nr. 1, verdsettes i samsvar med artikkel 34 til 42 (se over).

Fjerde selskapsrettsdirektiv ny artikkel 42c omfatter bestemmelser om resultat- og balanseføring av finansielle instrumenter til virkelig verdi og oppføring av verdiendringer i et eget fond for virkelig verdi. Medlemsstatene er i direktivet ikke pålagt å ha regler om at beløp som er ført opp i fondet for virkelig verdi ikke kan deles ut til aksjonærene.

Etter ny artikkel 42c nr. 1 skal en endring i verdien av et finansielt instrument som verdsettes i samsvar med ny artikkel 42b tas med i resultatregnskapet. Det er presisert at denne bestemmelsen gjelder uten hensyn til artikkel 31 nr. 1 bokstav c som blant annet uttrykker et forsiktighetsprinsipp og opptjeningsprinsipp. Etter bestemmelsen skal visse endringer i virkelig verdi oppføres direkte under egenkapital i et fond for virkelig verdi. Det gjelder dersom

- a) instrumentet som regnskapsføres er et sikringsinstrument i henhold til et system for sikringsregnskapsføring som tillater at en del av eller hele verdiendringen ikke vises i resultatregnskapet, eller
- b) verdiendringen skyldes en kursendring i forbindelse med en monetær post som utgjør en del av et selskaps nettoinvestering i en utenlandsk enhet.

Etter ny artikkel 42c nr. 2 kan medlemsstatene tillate eller pålegge at en endring i verdien av et salgbart finansielt aktivum, som ikke er et finansielt derivat, skal oppføres direkte under egenkapital, i fondet for virkelig verdi.

Etter ny artikkel 42c nr. 3 skal fondet for virkelig verdi justeres når beløpene oppført under fondet ikke lenger er nødvendige for gjennomføringen av nr. 1 og 2.

Fjerde selskapsrettsdirektiv – noteopplysninger

Fjerde selskapsrettsdirektiv ny artikkel 42d og artikkel 43 nytt nr. 14 fastsetter krav om opplysninger i noter til årsregnskapet.

Dersom det er anvendt verdsetting til virkelig verdi av finansielle instrumenter, skal notene til regnskapet, etter ny artikkel 42d nr. 1, gi følgende opplysninger:

- a) de viktigste antagelsene som ligger til grunn for verdsettingsmodellene og verdsettingsmetodene når virkelige verdier er fastsatt i samsvar med artikkel 42b nr. 1 bokstav b),
- b) for hver kategori av finansielle instrumenter, den virkelige verdien, verdiendringer som oppføres direkte i resultatregnskapet samt de endringer som oppføres i fondet for virkelig verdi,
- c) for hver kategori av finansielle derivater, opplysninger om instrumentenes omfang og type, herunder viktige vilkår som kan påvirke beløpet, tidspunktet og sikkerheten når det gjelder fremtidige kontantstrømmer, og
- d) en tabell som viser endringer i fondet for virkelig verdi i løpet av regnskapsåret.

Artikkel 43 nytt nr. 14 omfatter krav om å gi noteopplysninger dersom verdsetting til virkelig verdi av finansielle instrumenter ikke er utført i samsvar med ny del 7a (artiklene 42a til 42d). Bestemmelsen fastsetter i bokstav a) at det i så fall skal gis nærmere fastsatte opplysninger om virkelig verdi, omfang og type for hver kategori av finansielle derivater. Medlemsstatene kan i henhold til endret artikkel 44 nr. 1 unnta små foretak (direktivet artikkel 11) fra dette notekravet. Bestemmelsen fastsetter

videre i bokstav b) krav om noteopplysninger for finansielle anleggsmidler omhandlet i artikkel 42a som «posteres til en verdi som overstiger den virkelige verdi». Dette gjelder særlig andeler i datterselskaper, tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet, jf. artikkel 42a nr. 4 bokstav c). Det skal da gis opplysninger om «bokført verdi og virkelig verdi for enten de enkelte aktiva eller for en hensiktsmessig gruppering av de enkelte aktiva» og «årsakene til at den bokførte verdien ikke er nedsatt, herunder bevisene som ligger til grunn for antagelsen om at den bokførte verdien vil bli gjenvunnet».

Fjerde selskapsrettsdirektiv – årsberetning

Fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 46 nr. 2 ny bokstav f) omfatter krav om opplysninger i årsberetningen om selskapets bruk av finansielle instrumenter. Etter bestemmelsen skal det gis følgende opplysninger dersom det er viktig for vurderingen av selskapets aktiva, passiva, økonomiske stilling og resultat:

- selskapets målsettinger og praksis for finansiell risikostyring, herunder selskapets sikringspraksis for alle større typer planlagte transaksjoner der sikringsregnskapsføring benyttes, og
- selskapets risikoeksponering i forbindelse med priser, kreditt, likviditet og kontantstrøm.

Små foretak (direktivet artikkel 11) kan i henhold til artikkel 46 nr. 3 unntas fra opplysningskravet i årsberetningen.

Etter fjerde selskapsrettsdirektiv ny artikkel 61a skal EU-kommisjonen innen 1. januar 2007 vurdere de nye bestemmelsene om regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter og eventuelt fremme forslag om endringer for Europaparlamentet og Rådet.

Det er i tillegg foretatt enkelte tekniske tilpasninger i fjerde selskapsrettsdirektiv.

Direktivet om virkelig verdi artikkel 2 – endringer i syvende selskapsrettsdirektiv (direktiv 83/349/EØF)

Syvende selskapsrettsdirektiv artikkel 29 er tilføyd en henvisning til ny del 7a i fjerde selskapsrettsdirektiv om at de nye reglene der om verdsetting av finansielle instrumenter får anvendelse også for konsernregnskapet.

Syvende selskapsrettsdirektiv artikkel 34 nye nr. 14 og 15 omfatter krav om å gi opplysninger i notene til konsernregnskapet. Nytt nr. 14 samsvarer med fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 42d. Nytt nr. 15 samsvarer med fjerde selskapsrettsdi-

rektiv artikkel 43 nytt nr. 14. Det vises til omtalen av disse bestemmelsene over.

Syvende selskapsrettsdirektiv artikkel 36 nr. 2 ny bokstav e) omfatter krav om å gi opplysninger i årsberetningen som samsvarer med fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 46 nr. 2 ny bokstav f), jf. omtalen over.

Syvende selskapsrettsdirektiv ny artikkel 50a pålegger EU-kommisjonen å gjøre en tilsvarende vurdering for konsernregnskapet innen 1. januar 2007 som for selskapsregnskapet etter fjerde selskapsrettsdirektiv ny artikkel 61a.

Det er i tillegg foretatt enkelte tekniske tilpasninger i syvende selskapsrettsdirektiv.

Direktivet om virkelig verdi artikkel 3 – endringer i direktivet om bankregnskap (direktiv 86/635/EØF)

Direktivet om bankregnskap artikkel 1 nr. 1 angir bestemmelser i fjerde selskapsrettsdirektiv som skal gjelde for banker og finansinstitusjoner, med mindre noe annet er bestemt i direktivet om bankregnskap. Bestemmelsen er tilføyd henvisninger til fjerde selskapsrettsdirektiv nye artikler 42a til 42d om regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter og artikkel 61a om vurdering av reglene innen 1. januar 2007. Det er videre presisert i et nytt tillegg til artikkel 1 nr. 1 at visse regler i direktivet om bankregnskap ikke skal gjelde for eiendeler og gjeld som verdsettes i samsvar med del 7a i fjerde selskapsrettsdirektiv. Dette gjelder

- artikkel 35 nr. 3 om vurdering av obligasjoner som holdes som finansielle anleggsmidler,
- artikkel 36 om vurdering av omsettelige verdipapirer som ikke holdes som finansielle anleggsmidler,
- artikkel 37 om vurdering av fordringer, obligasjoner, aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning som ikke holdes som finansielle anleggsmidler og
- artikkel 39 nr. 1 til 4 om vurdering og resultatføring av poster i utenlandsk valuta og visse derivater.

Direktivet om virkelig verdi artikkel 4 – frist for gjennomføring i nasjonal rett m.v.

Etter artikkel 4 nr. 1 skal medlemsstatene innen 1. januar 2004 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme direktivet.

Artikkel 4 omfatter videre standard prosedyrebestemmelser om underretting til EU-kommisjonen (for Norge: EFTAs overvåkingsorgan) og henvisning til direktivet i nasjonale regler.

3.3 Regnskapslovutvalgets delutredning

Formålet med direktivet om virkelig verdi er å tillate anvendelse av den internasjonale regnskapsstandarden International Accounting Standard 39 (IAS 39) om regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter, jf. særlig punkt 8 og 9 i fortalen til direktivet. Utvalget redegjør ut fra dette for IAS 39 og aktuelle endringer i standarden (del 1 avsnitt 4). Det gis også henvisninger til Norsk Regnskapsstiftelses diskusjonsnotat NRS (D) Finansielle instrumenter. Utvalget legger vekt på at børsnoterte foretak etter EØS-regler som svarer til forordning nr. 1606/2002/EF må anvende internasjonale regnskapsstandarder i konsernregnskapet fra regnskapsåret 2005.

Regnskapslovutvalget foreslår, som en midlertidig tilpasning for regnskapsåret 2004, å utnytte adgangen etter direktivet om virkelig verdi til å begrense anvendelsen til konsernregnskapet og til å gjøre det valgfritt å anvende virkelig verdi på finansielle instrumenter ut over det som allerede følger av regnskapsloven § 5–8. Utvalget legger vekt på at direktivet om virkelig verdi skal gjennomføres innen 1. januar 2004 og at lovendringer som følge av utvalgets endelige utredning først vil kunne gjennomføres fra regnskapsåret 2005. I delutredningen står det om dette (del 1 avsnitt 6):

«Når det gjelder utvalgets vurderinger i hovedinnstillingen, legger utvalget til grunn at endringer i norsk lovgivning først vil gjennomføres fra regnskapsåret 2005. Disse vurderingene vil også kunne få konsekvenser for tilpasningen til overnevnte direktiv. Utvalget foreslår derfor i dette høringsnotatet en midlertidig tilpasning til direktivet for regnskapsåret 2004. Det kan således skje endringer i utvalgets hovedinnstilling som ventes fremlagt innen utgangen av juni 2003.»

Utvalgets foreslår å videreføre plikten for andre enn små foretak etter regnskapsloven § 5–8 til å vurdere markedsbaserte finansielle omløpsmidler til virkelig verdi. Utvalget foreslår at det skal være adgang og ikke plikt til å vurdere andre finansielle instrumenter enn markedsbaserte finansielle omløpsmidler til virkelig verdi. Denne adgangen er etter forslaget begrenset til finansielle instrumenter som kan måles pålitelig og etter visse nærmere kriterier som følger av direktivet om virkelig verdi. Utvalget legger vekt på at det vil være for kort tid for foretakene til å forberede seg på en utvidet plikt til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi og at det bør være mulig for morselskap å anvende like prinsipper i konsern- og selskapsregnskapene.

Det foreslås bare å åpne for vurdering til virkelig verdi i konsernregnskapet. Utvalget legger vekt på at det er behov for å vurdere selskapsrettslige og skattemessige forhold før det eventuelt åpnes for utvidet adgang eller plikt til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i selskapsregnskapet. Utvalget anser at anvendelsen ikke bør begrenses ut over dette, og har særskilt vurdert en begrensnings til børsnoterte foretak. Utvalget anser at hensynet til å kunne tilpasse seg internasjonale standarder har vekt også for andre enn børsnoterte foretak.

Utvalget foreslår at adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi kvalifiseres til instrumenter der virkelig verdi kan måles pålitelig. Utvalget foreslår videre å presisere et krav om at vurdering til virkelig verdi skal være i samsvar med god regnskapsskikk.

Utvalget foreslår at de detaljerte reglene i direktivet om virkelig verdi fastsettes i forskrift. I utredningen står det om dette (del 1 avsnitt 6.1.6):

«Den internasjonale utviklingen innebærer betydelig usikkerhet med henblikk på endringer i IAS 39 og hvorvidt disse endringene nødvendigvis gjør nye endringer i regnskapsdirektivene. Lovteknisk tilsier dette regulering av de mer detaljerte direktivbestemmelsene i forskrift fremfor lov, se nærmere drøftelse i kapittel 6.2. Dette vil sikre en fleksibel lovgivning som gjør det enklere å legge til rette for utvikling av god regnskapsskikk i samsvar med internasjonal utvikling.»

Utvalget foreslår etter dette forskriftsregler om finansielle instrumenter som ikke kan vurderes til virkelig verdi og om beregning av virkelig verdi.

Utvalget foreslår krav om å gi noteopplysninger om finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi og om finansielle derivater. Etter forslaget skal notekravene gjelde også for små foretak, og vil ha betydning for små foretak som velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi eller som benytter finansielle derivater. Det vises til omtalen i delutredningen del 1 avsnitt 6.2.6.

Utvalget foreslår krav om å gi opplysninger om finansiell risiko i årsberetningen. Etter forslaget er små foretak unntatt fra dette kravet. Det vises til omtalen i delutredningen del 1 avsnitt 6.2.7.

Utvalget foreslår videre, i samsvar med krav i direktivet om virkelig verdi, at verdiendringer som i samsvar med god regnskapsskikk ikke er resultatført skal spesifiseres i et fond for verdiendringer. Det vises til omtalen i delutredningen del 1 avsnitt 6.2.5.

3.4 Høringsinstansenes merknader

Generelt om gjennomføringen

FNH, Sparebankforeningen, Skattedirektoratet, NHO, NARF, ØKOKRIM, Politidirektoratet og Kredittilsynet støtter forslaget i høringsnotatet om at det i overgangsåret 2004 kun skal være adgang og ikke plikt til å følge reglene om virkelig verdi, at adgangen skal gjelde alle foretak, men begrenses til foretakenes konsernregnskap.

Skattedirektoratet understreker og at en eventuell utvidelse av adgangen til bruk av virkelig verdi i selskapsregnskapet krever en nærmere og grundig skatte- og selskapsrettslig vurdering.

NARF er på generelt grunnlag enig i at hensynet til et dynamisk regelverk tilsier at de overordnede bestemmelsene formuleres i lov, mens detaljreglene i hovedsak finner sin plass i forskrift/regnskapsstandarder.

Etter Politidirektoratets og ØKOKRIMs oppfatning er det viktig å gjennomføre de endringer som kreves som en følge av direktiv 2001/65/EF under tilstrekkelig hensyntagen til at en fullstendig evaluering av regnskapsloven er nært forestående. Utvalget har lagt frem et forslag som ivaretar Norges internasjonale forpliktelser på området, men som ikke endrer dagens rettsstilstand mer enn hva som synes hensiktsmessig tatt i betraktning at det vil dreie seg om overgangsregler på et område som i stor grad er under utvikling.

Når det gjelder selve gjennomføringen av direktivet i norsk rett, er ØKOKRIM enig i at dette bør skje ved endringer i regnskapsloven og ved forskrift gitt med hjemmel i loven. Dette vil etter ØKOKRIMs mening klart gi best informasjon til brukerne.

Gruppen av store foretak (Aker Kværner, Hydro, Norske Skog, Orkla, Schibsted og Telenor) støtter i utgangspunktet en «kan»-bestemmelse som skissert i høringsnotatet – hvor det i konsernregnskapet kan benyttes virkelig verdi på finansielle instrumenter. Gruppen anfører samtidig argumenter for at en slik adgang også bør være åpen for selskapsregnskapet til selskaper i konsern som vurderer finansielle instrumenter til virkelig verdi, jf. nedenfor om sikringsvurdering. Hovedutfordringen på dette området ligger etter Gruppens oppfatning i å gjennomføre overgangen mellom to vesensforskjellige regnskapsregimer på en måte som gir meningsfylt informasjon til brukerne i form av sammenligningstall, og som samtidig ikke krever urimelig innsats av regnskapsprodusentene i en periode med mange og store endringer.

Kredittilsynet er i utgangspunktet positiv til at

det åpnes for økt bruk av virkelig verdi på finansielle instrumenter når virkelig verdi kan måles pålitelig. Kredittilsynet er mer i tvil i forhold til forslaget om at foretakene skal ha adgang, men ikke plikt til økt bruk av virkelig verdi. Kredittilsynet uttaler om dette:

«Vi mener det generelt sett er lite ønskelig med valgfrihet i forhold til regnskapsprinsipper, da dette svekker sammenlignbarheten selskapene i mellom. For Kredittilsynets del benyttes regnskapene fra finansinstitusjoner blant annet som grunnlag for analyser av institusjonenes økonomiske utvikling og beregning av kapitaldekningskrav. Valgfrihet vil vanskeliggjøre disse analysene. Det kan også bli nødvendig med justeringer i kapitaldekningsregelverket som tar hensyn til at selskapene bruker ulike vurderingsprinsipper. Kredittilsynet ser likevel at det er momenter som kan tilsi valgfrihet for regnskapsåret 2004. Det forhold at valgadgangen begrenses til konsernregnskapet er et viktig moment som reduserer ulempen med forslaget. Den viktigste oppfølging hva gjelder sammenligning mv. skjer på selskapsnivå. Videre er IAS 39 under endring, og vi forstår det slik at det ikke er utelukket at de nylig vedtatte direktivbestemmelsene må endres som følge av disse endringene. Kredittilsynet vil dessuten påpeke at det ikke er åpenbart at foretakene vil ønske å foreta endringer i 2004, all den tid regnskapsregelverket vil gjennomgå betydelige endringer med virkning fra 2005. Etter en samlet vurdering finner Kredittilsynet derfor å kunne støtte at alle foretak får adgang til å anvende de nye vurderingsreglene i konsernregnskapet for regnskapsåret 2004.»

Statistisk sentralbyrå (SSB) viser til at byrået i stadig større grad benytter regnskapsinformasjon som datagrunnlag og er derfor opptatt av at datagrunnlaget er så ensartet som mulig. Dette gjelder også regnskapsføring og verdsetting av finansielle instrumenter. SSB peker i denne forbindelse på følgende:

«Direktivet om virkelig verdi som tillater anvendelsen av International Accounting Standards (IAS) 39 om vurdering av finansielle instrumenter, skal implementeres i EØS-landenes lovgivning innen 1. januar 2004. Regnskapslovutvalget foreslår å utnytte direktivets adgang til å begrense anvendelsen av virkelig verdi frem til utvalgets endelige innstilling foreligger. Dette fordi direktivet er kontroversielt og er under revisjon, og fordi direktivet om bruk av internasjonale regnskapsstandarder i sin alminnelighet skal gis virkning først fra 2005. SSB støtter dette valget.

Utvalget foreslår at implementeringen av direktivet i denne omgang begrenses til konsernregnskapet, og at alle foretak får adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Siden det er bedrift og foretak, og ikke konsern, som er de viktigste enhetene i økonomisk statistikk, her under nasjonalregnskapet, er konsernregnskapet av mindre betydning for SSB.»

LO gir uttrykk for:

«LO er betenkt til konsekvensene av økt mulighet for bruk av såkalt «virkelig verdi» på finansielle instrumenter i norske regnskap. Dette har bakgrunn i flere forhold.

Vi er i tvil om det er mulig å definere «virkelig verdi» så klart at denne ikke lar seg misbruke, spesielt når det nå tas sikte på å utvide anvendelsesområdet for «virkelig verdi» til å omfatte finansielle instrumenter utenfor den markedsbaserte handelsporteføljen. Dette vil åpne for økt bruk av estimater, og dermed skjønsmessige vurderinger.

Selv om en vil få inn generelle bestemmelser om at en skal fastsette «virkelig verdi» ut fra generelt aksepterte verdsettelsesmodeller og –teknikker m.v., så er ikke dette betryggende nok. Likeledes er det foreslått at det skal gis en mengde informasjon i noter om bakgrunnen for de verdisatte tall i regnskapet. Vi mener at eventuelle «tvilsomme» forhold i regnskapet ikke kan rettes opp ved å gi informasjon om disse i noter.

Vi er klar over at denne høringen knyttes spesielt opp til direktiv 2001/65/EF som skal være gjennomført og i kraft i nasjonal lovgivning senest fra 1. januar 2004 og at en senere vil komme tilbake til Europaparlaments- og rådsforordning 1606/2002/EF om innføring av internasjonale regnskapsstandarder i sin alminnelighet.

LO mener at det grenser til det uforsvarlige at en nå skal kjøre igjennom regnskapsbestemmelser som en ikke er helt klar over konsekvensene av, og som høringen tar forbehold om at utvalget i sin endelige innstilling 30. juni d.å. vil kunne foreslå endret fra 1. januar 2005 igjen.

LO mener primært at en ikke innfører den foreslåtte endringen fra 1. januar 2004, da forordningen først blir gjort gjeldende fra 1. januar 2005. Slik det ser ut så vil sannsynligvis flere land i EU ikke makte å innføre de foreslåtte endringer fra 2004, så vi vil være i «godt selskap».

Sekundært mener LO at dersom det innføres noen endring i regnskapsloven med virkning fra 1. januar 2004, bør dette bare gjelde for konsernregnskapet for børsnoterte selskap, og ingen andre.»

NRS hevder at det vil være problematisk å få regnskapsregler for finansielle instrumenter som kun skal gjelde for regnskapsåret 2004 og uten at det finnes en regnskapsstandard, og foreslår at implementering av direktivet om virkelig verdi bør utsettes slik at det sammenfaller med de øvrige endringer som vil komme som et resultat av utvalgets hovedinnstilling og som forutsettes å ville gjelde fra 2005.

NRS gir videre uttrykk for at:

«NRS er innforstått med at utvalget foreslår at bruk av de nye regler for regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter er utformet som «kan-regler» som betyr at det enkelte selskap kan selv velge å ta disse i bruk. Fordi det er tvilsomt at det vil foreligge en revidert internasjonal regnskapsstandard som vil gi en klar og entydig veiledning for regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter til 2004, vil innføring av nye regler for 2004 alene kunne gi ulik regnskapsføring mellom selskaper og også mellom år, hvis det kommer endrede regler allerede fra 2005. Regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi stiller regnskapsprodusentene overfor en rekke kompliserte valg som krever forberedelse og modning for å sikre pålitelig gjennomføring. Kravene til pålitelighet og sammenlignbarhet taler derfor likevel for utsatt gjennomføring av de foreslåtte regler.»

Den norske Revisorforening (DnR) har tilsvarende syn, og gir uttrykk for at implementeringen av direktivet bør utsettes til 2005 eller i det minste begrenses til en minimumsimplimentering for 2004. Dette gjelder, slik DnR ser det, også selv om reglene begrenses til å gi en adgang, og ikke en plikt, fordi det i seg selv er uheldig å ha regler som gjelder i kun ett år. DnR går derfor inn for at adgangen begrenses til konsernregnskapene til børsnoterte foretak. Dette har sin bakgrunn i at regnskapsføring av finansielle instrumenter er et komplisert område under utvikling, at foretakene får kort tid på å forberede seg på de nye bestemmelsene og usikkerhet om hva som vil være god regnskapsskikk fra 2005.

Regnskapsføring av verdiendringer

Dersom det ikke er mulig å utsette gjennomføringen av direktivet til 2005, vil det etter DnRs syn være behov for ytterligere veiledning som følge av at vi ikke har en egen regnskapsstandard om finansielle instrumenter i Norge. Dette gjelder spesielt i

forhold til hva som skal til for at kongruensprinsippet¹ kan fravikes i samsvar med god regnskapsskikk.

DnR gir videre uttrykk for:

«I henhold til forslaget § 5–8 fjerde ledd skal fond for verdiendringer være lik balanseførte verdiendringer på finansielle instrumenter som etter god regnskapsskikk ikke er resultatført. Videre åpner regnskapsloven § 4–3 annet ledd for unntak fra kongruensprinsippet når dette samsvarer med god regnskapsskikk. Spørsmålet blir etter dette; når vil det være i i samsvar med god regnskapsskikk å føre slike verdiendringer direkte mot egenkapitalen?»

Det foreligger ingen norsk regnskapsstandard om finansielle instrumenter, men Norsk RegnskapsStiftelse utga november 2002 et diskusjonsnotat om finansielle instrumenter. Det er videre ikke etablert praksis i Norge for unntak fra kongruensprinsippet som tilsier at slike unntak fra kongruensprinsippet har blitt en «skikk» ut fra anerkjent praksis. Vi ser derfor behov for en avklaring av hva som kan legges til grunn for å angi norsk god regnskapsskikk i forhold til unntak fra kongruensprinsippet.»

Kredittilsynet uttaler:

«Kredittilsynet forstår det slik at ny artikkel 42c i fjerde direktiv åpner for at medlemsstatene kan tillate eller kreve at verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg føres direkte mot egenkapitalen. Hovedregelen i regnskapslovens § 4–3 første ledd innebærer at alle inntekter og kostnader skal resultatføres (kongruensprinsippet). Utvalget anser at direktivbestemmelsen er tilstrekkelig dekket gjennom regnskapsloven § 4–3 annet ledd annet punktum som lyder:

‘Andre unntak fra kongruensprinsippet skal gjøres når det er i samsvar med god regnskapsskikk.’

Dette innebærer at ved verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, vil de foretak som følger de nye vurderingsbestemmelsene ha valgfrihet mellom resultatføring og føring direkte mot egenkapitalen. Ved nye vurderingsregler vil det ikke være noen etablert god regnskapsskikk. Det er heller ikke krav til å følge IAS 39 i 2004. Uansett er det i gjeldende IAS 39 samme valgfrihet. Som tidligere nevnt mener Kredittilsynet det generelt sett er lite ønskelig med valgfrihet i regnskapene. Vi ber derfor departementet vurdere å innføre krav til

¹ Se avsnitt 3.5.10.

at verdiendringer fra finansielle eiendeler tilgjengelige for salg føres direkte mot egenkapitalen i et eget fond for verdiendringer. Dette vil være i samsvar med forslaget til revidert IAS 39 og er følgelig trolig den løsning som bør noterte foretak må følge fra og med regnskapsåret 2005.»

SSB gir uttrykk for følgende:

«For konsistensen i statistikken er det viktig at verdiendringer resultatføres. Direktivet tillater større grad av føring direkte mot egenkapital enn det som er tilfelle i dagens regnskapslov. SSB har imidlertid med interesse notert seg at Danmark likevel ikke åpner for valg mellom resultatføring og føring direkte mot egenkapital av enkelte verdiendringer, og er spent på utvalgets endelige forslag på dette punktet. I henhold til direktivet skal imidlertid verdiendringer som ikke resultatføres, føres direkte mot et fond for verdiendringer. Det stilles i direktivet krav om at periodens endringer i dette fondet skal stilles opp i en tabell. Kravet om tabelloppstilling er ikke inntatt i utvalgets forslag til implementering av denne bestemmelsen (jf. forslag til § 7–37). SSB ber om at krav om tabelloppstilling inntas, siden dette muliggjør elektronisk rapportering av opplysningene som vil være helt avgjørende for avstemmingen av det institusjonelle nasjonalregnskapet. Standardisert fremstilling av noter vil generelt legge forholdene bedre til rette for elektronisk innrapportering av opplysninger.

Sikringsvurdering

Etter Gruppen av store foretaks vurderinger er sikringsbokføring² et område hvor etablering av sammenligningstall vanskelig kan gjøres i ettertid. Etter Gruppen av store foretaks vurdering er det svært komplisert å rapportere korrekte tall på konsernnivå, uten å gjennomføre sikringsbokføringen i de aktuelle selskapene. Gruppen anfører at forslaget kan virke begrensende fordi det kun tillater vurdering til virkelig verdi i konsernregnskapet. Sikringsbokføring og vurdering av instrumenter som ikke representerer sikring til virkelig verdi i selskapsregnskapene i 2004, vil da sannsynligvis ikke kunne gjennomføres. Gruppen anfører store problemer med å etablere en fornuftig inngang til det nye IFRS-regimet.

² Sikringsbokføring innebærer at verdiendringer på sikringsobjekt (det objekt som skal sikres) og sikringstransaksjon blir bokført i samme periode.

Gruppen av store foretak peker på:

«(...) at eventuell bruk av de nye vurderingsreglene i selskapsregnskaper forutsetter at selskapsrettslige og skattemessige konsekvenser er avklart. Dette inkluderer, men er ikke nødvendigvis begrenset til, skattemessig behandling av verdiøkning enten denne resultatføres eller føres mot egenkapitalen, effekt av verdiendringer på utdelbare midler, og hvilke mekanismer som eventuelt skal benyttes for å begrense utdelbarhet.»

Dette tas også opp av Norske Siviløkonomers Forening, NHO og NRS.

Norske Siviløkonomers Forening gir bl.a. uttrykk for følgende:

«Sikringsbokføring etter IAS 39 er komplisert og krever en omfattende dokumentasjon direkte i de selskapene som gjennomfører sikringen. Etter det vi erfarer har flere selskaper lagt opp til å påbegynne sikringsbokføring etter IAS 39 allerede i 2004, med det klare formål å kunne etablere gode sammenligningstall i 2005. Den faglige begrunnelsen for den valgte strategien baserer seg på diskusjonsnotatet fra NRS om finansielle instrumenter, hvor det ble åpnet for at prinsippene i IAS 39 i noen grad kan gjennomføres etter gjeldende norsk regnskapslov. En gjennomføring av sikringsdelen i IAS 39 som ikke baserer seg på at bokføringen er gjennomført i selskapene synes vanskelig.

Vi ber derfor om det tas en fornyet vurdering av muligheten til å kunne gjennomføre sikringsbokføringen direkte i selskapsregnskapene. Slik vi oppfatter det, vil kan-bestemmelsen om føring bare i konsernregnskapet utelukke en sikringsføring direkte i selskapsregnskapet.»

NRS gir uttrykk for:

«NRS er av den oppfatning at det kan være meget utfordrende for regnskapsprodusentene å rapportere korrekte tall på konsernnivå uten at sikringsføring er gjennomført i selskapsregnskapene for datterselskapene. NRS er innforstått med at eventuell bruk av de nye vurderingsreglene i selskapsregnskapet vil kreve at det først skjer en avklaring av selskapsrettslige og skattemessige konsekvenser. En slik avklaring vil nødvendigvis ta noe tid, noe som er et ytterligere argument for at det kan være hensiktsmessig å utsette implementering av direktivet om virkelig verdi.»

Og NHO gir uttrykk for:

«Høringsnotatet foreslår at man kun tillater vurdering til virkelig verdi i konsernregnskapet. En sentral begrunnelse for dette, er at virkelig

verdi i selskapsregnskapet vil ha selskapsrettslige og skattemessige konsekvenser som ennå ikke er overskuet. Det er imidlertid fra enkelte av våre medlemsbedrifter fremholdt at det kan være komplisert å rapportere korrekte tall på konsernnivå uten å gjennomføre sikringsbokføring i de aktuelle selskapsregnskapene.»

Sammenligningstall

Gruppen av store foretak, Norske Siviløkonomers Forening og NHO savner i høringsnotatet omtale av hvordan sammenligningstall skal behandles. Det vises bl.a. til at en omarbeiding av sammenligningstall vil være byrdefull, i den grad det er mulig å etablere slike verdier i ettertid, og vil ikke representere varige historiske tall fordi de kun tar for seg deler av den totale IFRS /IAS implementeringen. Det foreslås derfor at departementet vurderer en unntaksregel med hensyn til plikt til å omarbeide sammenligningstall for disse foretakene, slik at disse unntas for dette kravet.

Årsberetning og noter

Gruppen av store foretak og Norske Siviløkonomers Forening viser til at ordlyden i krav til årsberetning og noter ikke synes å ta fullt hensyn til «kan» bestemmelsen i § 5–8. Disse ønsker å få vurdert om utformingen av tilleggsopplysningen i årsberetning og noter er tilstrekkelig avstemt mot den «kan» bestemmelsen og om omfanget av meropplysningene er rimelige i forhold til den begrensede perioden de er ment å dekke.

Lovendringen vil etter DnRs oppfatning komme såpass sent på året at det vil kunne være vanskelig for foretakene å gi alle de påkrevde opplysninger, da registreringssystemer med videre ikke nødvendigvis har vært tilpasset de økte krav. DnR viser her spesielt til kravene i foreslåtte § 7–5 første ledd og § 7–17 annet ledd, som vil gjelde alle foretak som ikke er små, selv om de ikke anvender muligheten til økt bruk av virkelig verdi i § 5–8 tredje ledd.

NARF og LRK gir støtte til de forenklingene som foreslås for små foretak når det gjelder note- og årsberetningskravene.

Kommentarer til enkelte lovformuleringer

SSB gir uttrykk for:

«Utvalget påpeker at definisjonen av finansielle instrumenter i verdipapirhandelloven har et snevrere omfang enn finansielle instrumenter i regnskapsdirektivene. I 1. ledd i regnskapslo-

vens § 5–8 benyttes begrepet finansielle instrumenter med henvisning til definisjonen i verdipapirhandelloven. I forslag til ny overskrift og nytt 3. og 4. ledd benyttes det samme begrepet med regnskapsdirektivenes utvidede omfang. SSB finner det uheldig at regnskapsloven i en og samme paragraf benytter samme begrep med forskjellig omfang. Bruk av samme begrep med forskjellig innhold i lovverket vil gjøre det vanskelig å forstå omfanget når begrepet benyttes. Vi foreslår derfor at man finner et annet begrep, enten i regnskapsloven eller i verdipapirhandelloven. Det norske begrepet finansobjekter kan kanskje være et alternativ for å markere at omfanget er et annet.

Utvalget antar at det er mest hensiktsmessig ikke å regulere definisjonen av finansielle instrumenter med regnskapsdirektivenes omfang i lov eller forskrift. SSB mener imidlertid at begrepet som velges må defineres for å oppnå ensartethet i regnskapene.»

DnR kommenterer nærmere ordlyden i enkelte foreslåtte notekrav på følgende måte:

«I henhold til forslaget til § 7–17 andre ledd skal det, for finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi etter § 5–8, opplyses om virkelig verdi såfremt denne kan estimeres på en pålitelig måte. Dette vil være en obligatorisk noteopplysning for alle foretak som ikke er små. I og med at dette foreløpig ikke er omhandlet i norsk god regnskapsskikk ser vi behov for veiledning om hva som ligger i «kan estimeres på en pålitelig måte». I direktivets artikkel 43(1) nr 14(a) (i) er kravet at slike opplysninger skal gis dersom en verdi kan fastsettes ved bruk av en av metodene i artikkel 42 b (1). Metodene i artikkel 42 b (1) samsvarer med metodene som er angitt i § 3 i utvalgets utkast til forskrift om finansielle instrumenter i konsernregnskapet. Vi forstår det dermed slik at kravet til å kunne «estimeres på en pålitelig måte» kan forstås som at verdien må kunne fastsettes ved bruk av metodene angitt i forskriftens § 3, det vil si markedsverdi, utledet markedsverdi eller generelt aksepterte verdsettelsesmetoder og teknikker, også i relasjon til opplysningskravet i § 7–17. Dette kan imidlertid med fordel fremkomme tydeligere.

I forskriften heter det videre «... kan fastsettes på en pålitelig måte.», mens det i lovbestemmelsen heter «... kan estimeres på en pålitelig måte.» Det kan være ønskelig at samme ordlyd benyttes i begge tilfeller.

§ 7–5 første ledd henviser til kategori av derivater og 7–17 første ledd henviser til kategori av finansielle instrumenter men så vidt vi kan se gir ikke høringsnotatet veiledning om hva som menes med kategorier i hvert av de to tilfellene,

I direktivet henviser tilsvarende bestemmelser til 'class of derivative financial instruments' og 'category of financial instruments', men gir heller ikke ytterligere veiledning. Gjeldende IAS 32/IAS 39 skiller mellom «classes of financial assets», som er nærmere omtalt i IAS 32.46, og 'category of financial assets' som er opplistet i IAS 39.10 som 'financial asset or liability held for trading, held-to-maturity investments, loans and receivables originated by the enterprise, available-for sale financial assets. Med «classes of financial assets' siktes det slik det vi forstår IAS 32.46, til instrumentenes karakteristika, for eksempel om de er regnskapsført eller ikke, om de regnskapsføres til kost eller virkelig verdi mv.

Med henvisning til bestemmelsene i direktivet og i IAS 32/IAS 39, antar vi at de nevnte bestemmelsene i IAS 32 og IAS 39 kan legges til grunn for hvordan kategori skal forstås i de to tilfellene. Kategori i bestemmelsen § 7–5 første ledd kan i så fall forstås ut fra omtalen i IAS 32.46, men begrenset til derivater og ikke alle finansielle instrumenter, og kategori i § 7–17 første ledd kan tilsvarende forstås ut fra omtalen i IAS 39.10. Det bør imidlertid vurderes å bruke ordet klasser i stede for kategorier i § 7–5 for å få bedre frem at det er forskjellig inndeling som er ment for henholdsvis § 7–5 første ledd og § 7–17 første ledd.

I foreslått § 7–17 første ledd annet punktum heter det blant annet: «Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen, .». Til sammenligning er kravet i artikkel 42d (a) å gi informasjon om «the significant assumptions underlying the valuation models and techniques where fair values have been determined in accordance with Article 42b (1) (b).» Artikkel 42b (1) (b) omfatter tilsvarende verdsettelsesmetode som i den foreslåtte forskriftens § 3 første ledd nr. 3, det vil si generelt aksepterte verdsettelsesmodeller og teknikker. Vi foreslår at ordet «vurderingen» i § 7–17 første ledd annet punktum erstattes med «verdsettelsesmodeller og teknikker», for å få et bedre samsvar med direktivbestemmelsen, og mer presis ordlyd i bestemmelsen. For verdsettelse i henhold til forskriftens § 3 første ledd nr. 1 og 2 benyttes ikke verdsettelsesmodeller og teknikker, men direkte eller utledede markedsverdier, og det vil dermed heller ikke være aktuelt å gi opplysninger om forutsetningene.»

NARF kommenterer nærmere ordlyden til enkelte lovformuleringer på følgende måte:

«Loven § 5–8 nytt tredje avsnitt

Bestemmelsen er foreslått med følgende ordlyd:

«I konsernregnskapet kan andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd vurderes til virkelig verdi, i samsvar med god regnskaps-skikk. Virkelig verdi må kunne måles pålitelig. Departementet kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift.»

Ut fra at henvisningen til god regnskaps-skikk kommer før forskriftshenvisningen, kan det fremstå som om god regnskaps-skikk er dominant i forhold til forskriften. Vi er inneforstått med at det ikke er ment slik, herunder at det er presisert ved nærmere forklaring i drøftelsen (jf høringsnotatet side 23 siste avsnitt). Ikke desto mindre synes vi det vil være naturlig at hierarkiet også gjenspeiles tydelig i selve lovteksten, og anmoder derfor om at det blir gjort en omformulering i tråd med dette.

For å gjøre det helt klart at § 5–8 første ledd fortsatt gjelder i konsernregnskapet uavhengig av den nye, utvidete adgangen til å kunne anvende virkelig verdi, vil det dessuten foreslås at det tilføyes et «også» – det vil si slik:

«I konsernregnskapet kan også andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd (...)

«Loven § 7–37

Notekravet gjelder i de tilfeller der små foretak ikke benytter seg av unntaksadgangen for dem, men frivillig velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i tråd med § 5–8 første og nye tredje ledd. Dette fremgår av overskriften til bestemmelsen («virkelig verdi av finansielle instrumenter»), men nødvendigvis ikke like klart i selve lovteksten. Etter vår mening kan det med fordel presiseres, og da ved en henvisning til § 5–8 første og tredje ledd. Det vil si slik i bestemmelsens første setning:

«For hver kategori av finansielle instrumenter som er vurdert etter § 5–8 første og tredje ledd, skal det opplyses om (...)»

3.5 Departementets vurdering

3.5.1 Innledning

Etter direktivet om virkelig verdi (direktiv 2001/65/EF) skal medlemsstatene tillate eller pålegge vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi etter enkelte nærmere bestemte regler og visse angitte vilkår. Dette er i tråd med Kommissjonens melding til europaparlamentet og rådet av 13. juni 2001 om EUs strategi for regnskapsavleggelse, som inneholder et forslag om at børsnoterte selskaper skal bruke anerkjente internasjonale regnskapsstandarder når de utarbeider sine konsoliderte regnskaper.

Vurdering til virkelig verdi innebærer at eiendeler og gjeldsposter fastsettes til markedsverdien eller en kvalifisert tilnærming til markedsverdi på balansedagen. Endringer i balanseført verdi i løpet av regnskapsåret skal normalt resultatføres som gevinst eller tap. Dette kan medføre større svingninger i resultatet. Relevant og pålitelig informasjon er grunnleggende hensyn ved utforming av regnskapsregler og regnskapsstandarder. Det er særlig hensynet til relevant informasjon som begrunner vurdering til virkelig verdi. Det bidrar til å vise verdier som ellers ville bli skjulte reserver i regnskapet. Hensynet til pålitelig informasjon kan etter omstendighetene tale mot bruk av virkelig verdi i regnskapet, særlig der det er vanskelig å fastsette verdien pålitelig. Etter anerkjente standarder for vurdering til virkelig verdi – i denne sammenheng er IAS 39 om regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter særlig relevant – er det derfor fastsatt et grunnleggende krav om at virkelig verdi skal kunne måles pålitelig. Etter departementets syn bidrar vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi, innenfor et anerkjent system for slik verdivurdering, til bedre informasjon om foretakenes økonomiske stilling og resultat. Omtalen nedenfor vil vise at andre hensyn, særlig en avveining av kostnader og nytte samt selskapsrettslige og skattemessige forhold, kan tale mot vurdering til virkelig verdi.

Hensikten med direktivet om virkelig verdi er særlig å legge til rette for regnskapsføring i samsvar med den internasjonale regnskapsstandarden IAS 39 om regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter. Direktivet skal gjennomføres i nasjonal rett innen 1. januar 2004. I henhold til senere EØS-regler som svarer til forordning nr. 1606/2002/EF, skal børsnoterte foretak avlegge konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene IAS/IFRS fra 2005. For disse vil det verken være anledning eller plikt til å følge øvrig regnskapslovgivning i medlemsstatene. Av hensyn til øvrige regnskapspliktige og selskapsregnskapene til de børsnoterte foretakene, er det derfor ved direktiv 2003/51/EF lagt ytterligere til rette for at medlemsstatenes regnskapslovgivning kan harmoniseres med IAS/IFRS. I delutredningen legger utvalget opp til en begrenset innføring av virkelig verdi fra gjennomføringsfristen 1. januar 2004 og en endelig og mer fullstendig vurdering i utvalgets endelige utredning med sikte på innføring fra 1. januar 2005. Det vises til at utvalgets endelige utredning foreligger som NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven. Utredningen er på høring når denne proposisjonen fremmes. Departementet antar det vil være mest hensiktsmessig og forsvarlig å

gjennomføre direktivet om virkelig verdi i henhold til utvalgets opplegg. Medlemsstatene kan begrense anvendelsen til konsernregnskapet og til «visse kategorier av selskaper». Medlemsstatene kan videre innføre adgang eller plikt for de regnskapspliktige til å anvende reglene. Dette vurderes nærmere i avsnitt 3.5.2 til 3.5.4 nedenfor.

Departementet vurderer deretter lovfestingen av de nærmere vilkårene etter direktivet for vurdering til virkelig verdi og reglene for beregning av virkelig verdi (avsnitt 3.5.5) samt tilknyttede opplysningskrav i noter til årsregnskapet (avsnitt 3.5.6) og i årsberetningen (avsnitt 3.5.7). Til slutt vurderes enkelte særlige problemstillinger knyttet til sikringsvurdering (avsnitt 3.5.8), krav om å presentere og omarbeide sammenligningstall for tidligere regnskapsår (avsnitt 3.5.9), føring av urealiserte gevinster direkte mot egenkapitalen (kongruensuttak i avsnitt 3.5.10), spesifisering av urealiserte gevinster i et fond for verdiendringer (avsnitt 3.5.11), sammenhengen mellom internasjonale regnskapsstandarder og norsk god regnskapspraksis på området (avsnitt 3.5.12) og opplegget for fastsetting av forskrifter i medhold av de foreslåtte lovreglene (avsnitt 3.5.13).

3.5.2 Virkelig verdi i selskapsregnskapet

Utvalget går i delutredningen ikke inn for å åpne adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i selskapsregnskapet ut over det gjeldende kravet etter regnskapsloven § 5–8 om å vurdere markedsbaserte finansielle omløpsmidler til virkelig verdi. Utvalget anser at det er behov for å vurdere selskapsrettslige konsekvenser av en slik utvidelse nærmere, og legger opp til å utrede dette i sin endelige utredning. Utvalgets endelige utredning i NOU 2003:23 omfatter forslag om selskapsrettslig håndtering av økt bruk av virkelig verdi i selskapsregnskapet. Utvalget har særlig vurdert behovet for å begrense adgangen til å dele ut urealiserte gevinster til aksjonærer. Departementet mener det er nødvendig at disse vurderingene i utvalgets endelige utredning høres før det eventuelt fremmes lovforslag om utvidet adgang eller plikt til vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi i selskapsregnskapet. Departementet foreslår derfor å utnytte adgangen etter direktivet om virkelig verdi til ikke å gi de nye reglene anvendelse på selskapsregnskapet, jf. departementets forslag til endringer i regnskapsloven § 5–8.

3.5.3 Virkelig verdi i konsernregnskapet

Utvalget går i delutredningen inn for en adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i

konsernregnskapet. Departementet legger i likhet med utvalget vekt på at hensynet til at de regnskapspliktige bør ha rimelig tid til å tilpasse seg i denne saken taler mot å innføre dette som en plikt allerede fra 2004. Det taler videre mot å innføre en plikt at de regnskapspliktige etter forslaget ikke skal ha en tilsvarende adgang i selskapsregnskapet. Det er videre grunn til å vente viktige avklaringer i 2004 når det gjelder den internasjonale regnskapsstandarden IAS 39 om vurdering av finansielle instrumenter, som departementet legger til grunn har betydning for norsk god regnskapsskikk på området. Departementet foreslår ut fra dette en adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Det vises til forslaget til endringer i regnskapsloven § 5-8.

Enkelte høringsinstanser går primært inn for å utsette innføringen til 2005 (se nedenfor) og sekundært for å begrense anvendelsen til børsnoterte foretak. Disse instansene mener at en videre anvendelse ikke er tilrådelig så lenge norske regnskapsstandarder på området ikke er utviklet og at det framtidige innholdet av deler av IAS 39 for tiden er uavklart. Utvalget går ikke inn for en slik begrensning. Departementet legger i likhet med utvalget vekt på at det kan være en fordel for enkelte regnskapspliktige å kunne tilpasse konsernregnskapet til vurderingsregler som er i samsvar med IAS 39 fra 2004, uavhengig av om foretaket er børsnotert eller ikke. Departementet legger til grunn at gjeldende IAS 39, i mangel av en norsk regnskapsstandard, vil være den vesentligste kilden til å avgjøre innholdet av norsk god regnskapsskikk på området. Departementet viser til at utvikling av regnskapsstandarder snarere er det normale enn et spesialtilfelle. Det kan derfor ikke legges avgjørende vekt på at IAS 39 er til vurdering og ventelig vil bli endret i løpet av 2004. Departementets forslag er derfor ikke begrenset til konsernregnskapet til børsnoterte foretak.

3.5.4 Utsatt gjennomføring

Enkelte høringsinstanser går inn for at det ikke åpnes for utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi fra gjennomføringsfristen 1. januar 2004, men at dette utsettes til 2005 ut fra de samme hensyn disse instansene anfører for å begrense anvendelsen til børsnoterte foretak (se ovenfor). Disse instansene har opplyst at flere av EUs medlemsstater ikke ser ut til å gjennomføre direktivet innen fristen 1. januar 2004. Departementet legger generelt stor vekt på å gjennomføre Norges EØS-forpliktelser korrekt og innen angitte frister. Dette gjelder også EØS-reglene som svarer til di-

rektivet om virkelig verdi. Departementet finner derfor ikke grunnlag for en utsettelse til 2005.

3.5.5 Lovfesting av nærmere vilkår og forutsetninger

I likhet med utvalget mener departementet at det ikke er hensiktsmessig å gjennomføre alle de mer detaljerte reglene som følger av direktivet om virkelig verdi i regnskapsloven, og går inn for at disse fastsettes i forskrift. Departementet legger vekt på hensynet til å sikre en dynamisk lovgivning og at bestemmelsene i regnskapsloven fortsatt bør gjengi regnskapsreglene på et overordnet nivå. Det vises til forslaget til forskriftshjemmel i forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

Innen denne rammen vil det etter departementets vurdering være opplysende at de mest sentrale vilkår og forutsetninger for vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi framgår av lovteksten. Utvalget foreslår å lovfeste et grunnleggende krav om at virkelig verdi må kunne måles pålitelig. Utvalget foreslår i delutredningen videre å særskilt angi et krav om samsvar med god regnskapsskikk. I utvalgets endelige utredning (NOU 2003:23) er det siste kravet foreslått tatt ut. Departementet foreslår å ta inn i loven et krav om pålitelig måling som vil være et vilkår for vurdering til virkelig verdi. Departementet mener at det ikke er konkret behov for et særskilt krav om samsvar med god regnskapsskikk i tillegg til det generelle kravet til god regnskapsskikk i regnskapsloven § 4-6. Departementet anser at allment aksepterte begrensninger i adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi, særlig de som følger av IAS 39, forsvarelig kan fanges opp av vilkåret om pålitelig måling sammenholdt med regnskapsloven § 4-6 om god regnskapsskikk. Det vises til forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

Direktivet om virkelig verdi fastsetter at råvareavtaler som gir en av avtalepartene rett til å betale med kontanter eller et annet finansielt instrument (varederivater) i direktivet med visse unntak skal anses som finansielle derivater. Utvalget legger i delutredningen til grunn at aktuelle varederivater vil utgjøre finansielle instrumenter etter lovforslaget. Utvalget mener at det nærmere innholdet av begrepet finansielle instrumenter særlig bør vurderes ut fra definisjonen i IAS 32, jf. IAS 39. Utvalgets legger i sin endelige utredning etter en fornyet vurdering til grunn at varederivater ut fra dette ikke omfattes, og foreslår derfor å nevne varederivater særskilt i loven. Departementet slutter seg til denne vurderingen, og har fulgt opp dette i forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

3.5.6 Opplysninger i noter til årsregnskapet

Enkelte høringsinstanser har tatt opp at alle de foreslåtte notekravene bør begrenses til foretak som benytter adgangen til utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Det er i høringen også fremkommet syn på at lovendringen kommer såpass sent på året at det vil kunne være vanskelig for foretakene å gi alle de påkrevde opplysninger, da registreringssystemer med videre ikke har vært tilpasset de økte krav, og at det hersker usikkerhet om hva som vil kreves av opplysninger fra og med 2005 på dette området.

Departementet viser til at de nye kravene til noteopplysninger i direktivet om virkelig verdi gjelder for alle foretak uavhengig av om adgangen til utvidet bruk av virkelig verdi benyttes eller ikke. Artikkel 42d bokstav c krever opplysninger om finansielle instrumenter som er vurdert til virkelig verdi. Kravet får virkning for alle instrumenter som er målt til virkelig verdi, uavhengig av om virkelig verdi vurderingen følger gjeldende § 5–8 første ledd eller foreslåtte § 5–8 tredje ledd. Artikkel 43 (1) nr. 14 gjelder finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi. Direktivkravene som nevnt gjelder også i utgangspunktet for små foretak. Artikkel 44 (1) gir imidlertid adgang til å unnta små foretak fra kravet i artikkel 43 (1) nr. 14a om finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi. Utvalget foreslår å anvende denne adgangen slik at små foretak ikke pålegges byrden med å gi slik informasjon. De av høringsinstansene som har uttalt seg om dette, støtter forslaget om at små foretak ikke behøver å gi informasjon i note om finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi.

SSB har påpekt at det i direktivet stilles krav om at periodens endringer i fond for verdiendringer (se avsnitt 3.5.11) skal stilles opp i en tabell. Kravet om tabelloppstilling er ikke inntatt i utvalgets forslag til gjennomføring av denne bestemmelsen. SSB ber om at krav om tabelloppstilling inntas, siden dette muliggjør elektronisk rapportering av opplysningene som vil være helt avgjørende for avstemmingen av det institusjonelle nasjonalregnskapet. Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i samsvar med SSBs merknad.

Departementet forslår på denne bakgrunn at direktivbestemmelsene gjennomføres i tråd med utvalgets forslag, men med visse justeringer ut fra høringsinstansenes merknader og vurderingene i Regnskapslovutvalgets endelige utredning i NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven.

Departementet foreslår etter dette at det i noter til årsregnskapet skal gis opplysninger om egenkapitaler ved og omfang av finansielle derivater fordelt på kategorier av derivater. Opplysningene skal

omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved fremtidige kontantstrømmer.

Departementet foreslår, i samsvar med utvalgets forslag, å presisere kravet for store foretak (regnskapsloven § 1–5) om å gi noteopplysninger om finansiell markedsrisiko etter regnskapsloven § 7–5. Det foreslås at opplysningene skal gis fordelt på arter av risiko.

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5–8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret. Kravet foreslås i henhold til EØS-forpliktelsene om dette også å gjelde for små foretak, men vil bare være aktuelt for små foretak som velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5–8.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5–3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi, skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående. Kravet foreslås i henhold til EØS-forpliktelsene om dette også for små foretak, men vil bare være aktuelt for små foretak som velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5–8.

For finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi etter § 5–8, skal andre enn små foretak opplyse om virkelig verdi såfremt virkelig verdi kan fastsettes etter en markedsverdi eller en rimelig tilnærming til markedsverdien. Opplysningene skal gis separat for hver kategori av finansielle derivater.

Det vises til departementets forslag til endringer i regnskapsloven §§ 7–5, 7–17, 7–37 og 7–37a.

3.5.7 Opplysninger i årsberetningen

Enkelte høringsinstanser har tatt opp at opplysningskravet bør begrenses til foretak som benytter adgangen til utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Kravet i artikkel 46 (2) ny bokstav (f) innebærer at det i årsberetningen skal opplyses om finansiell risiko og eventuelle strategier for å redusere denne, uavhengig av om foretaket har benyttet adgan-

gen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Artikkel 46 (3) gir imidlertid adgang for at nasjonal lovgivning kan unnta små foretak fra plikten til å utarbeide årsberetning. Utvalget antar i sin delutredning at det vil være krevende for små foretak å gi opplysninger om finansiell risiko i årsberetningen slik kravet er i artikkel 46 (2), og foreslår derfor at små foretak unntas fra denne bestemmelsen. De av høringsinstansene som har uttalt seg om dette, støtter forslaget om at små foretak unntas fra årsberetningskravet om å redegjøre for finansiell risiko og eventuelle strategier for å redusere denne.

Departementet er enig i utvalgets vurdering, og foreslår på denne bakgrunn at direktivbestemmelsen gjennomføres i samsvar med utvalgets forslag.

Departementet foreslår etter dette et krav om at andre enn små foretak skal gi opplysninger i årsberetningen om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Det vises til departementets forslag til endringer i regnskapsloven § 3–3.

3.5.8 Sikringsvurdering

Sikringsvurdering av finansielle instrumenter innebærer resultatføring i samme periode av tap og gevinst på sikrede finansielle instrumenter og sikringsinstrumentene. Ved fullstendig sikring påvirker dermed ikke verdiendringer i perioden resultatet. Regnskapsloven fastsetter som et grunnleggende regnskapsprinsipp i § 4–1 første ledd nr. 5 at ved sikring skal gevinst og tap resultatføres i samme periode. Det er ikke fastsatt nærmere lovregler som presiserer hva som utgjør «sikring» etter bestemmelsen. Det er overlatt til utviklingen av god regnskapsskikk, jf. regnskapsloven § 4–6.

Departementet viser til at enkelte høringsinstanser uttrykker behov for at sikringsbokføring kan gjennomføres i samsvar med IAS 39 i selskapsregnskapene i et konsern. Departementet oppfatter at dette behovet har sammenheng med den registreringen av opplysninger i regnskapssystemene i de enkelte selskapene i et konsern, som er nødvendig for å gjennomføre korrekt sikringsvurdering på konsernnivå. Utvalget legger i sitt høringsnotat til grunn at regnskapsloven § 4–1 første ledd nr. 5 åpner for anvendelse av bestemmelsene om sikrings-

vurdering i IAS 39. Det ble derfor ikke ansett nødvendig med endringer i lovbestemmelsen for at sikringsvurdering kan gjennomføres i samsvar med IAS 39. Utvalget antar at nærmere regulering mest hensiktsmessig kan gjennomføres i en egen regnskapsstandard om regnskapsføring av finansielle instrumenter.

Departementet slutter seg til utvalgets vurderinger. Departementet legger i henhold dette til grunn at sikringsvurdering som er gjennomført etter reglene i IAS 39 vil være i samsvar med bestemmelsen om sikring i regnskapsloven § 4–1 første ledd nr. 5, jf. § 4–6 om god regnskapsskikk. Etter en slik forståelse kan sikringsvurdering etter IAS 39 også gjennomføres i selskapsregnskapet. Departementet anser at behovet som er angitt for å gjennomføre sikringsbokføring i de enkelte konsernselskapene med dette er tilstrekkelig ivaretatt.

3.5.9 Sammenligningstall

Enkelte høringsinstanser viser til at høringsnotatet ikke sier noe om hvordan sammenligningstall skal behandles, og ønsker unntak fra krav til omarbeiding av sammenligningstall etter regnskapsloven § 6–6. Etter fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 4 nr. 4 skal tilsvarende tall fra foregående regnskapsår vises i resultat- og balanseoppstillingen. Medlemslandene kan fastsette at tallene fra foregående regnskapsår skal omarbeides dersom de ikke er sammenlignbare. Manglende sammenlignbarhet eller omarbeidelse av foregående års regnskapstall må angis og kommenteres i note. Det er bare krav om å vise ett år med sammenligningstall. Departementets viser generelt til sin vurdering av problemstillingen i Ot.prp. nr. 42 (1997–98). Departementet ga bl.a. uttrykk for at om nødvendig så skal tallene omarbeides for å bli sammenlignbare, med mindre annet følger av god regnskapsskikk. Det vises videre til at lovens krav om ett års sammenligningstall er direktivets minstekrav. Departementet kan ikke se at det er behov for å endre regnskapsloven på dette punktet. Departementet vil likevel presisere at regnskapsloven setter krav til sammenligning med foregående årsregnskap, men at Oslo Børs må vurdere særskilt for de børsnoterte selskapene om det skal kreves to års sammenlignbare tall etter børsreglene.

3.5.10 Føring av verdiendringer direkte mot egenkapitalen (kongruensunntak)

Enkelte høringsinstanser har påpekt at ved verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, vil de foretak som følger de nye vurderingsbe-

stemmelsene ha valgfrihet mellom resultatføring og føring direkte mot egenkapitalen, og at det generelt sett er lite ønskelig med valgfrihet i regnskapene. Ved nye vurderingsregler vil det ikke være noen etablert god regnskapsskikk.

Departementet forstår det slik at ny artikkel 42c i fjerde direktiv åpner for at medlemsstatene kan tillate eller kreve at verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg føres direkte mot egenkapitalen.

Utvalget gir i høringsnotatet uttrykk for følgende:

«Vinning og tap skal som en hovedregel føres over resultatregnskapet, jf. regnskapsloven § 4–2 første ledd. (...)

Unntaksregelen i regnskapsloven § 4–3 annet ledd åpner imidlertid generelt for unntak fra kongruensprinsippet når dette er i samsvar med god regnskapsskikk. Slike unntak benyttes i betydelig utstrekning i andre land, men er omdiskutert. Hittil har en i Norge hatt en restriktiv holdning til unntak fra kongruensprinsippet. Regnskapsloven er imidlertid ikke til hinder for at utviklingen av god regnskapsskikk kan gå i retning av at det i større grad enn tidligere foretas føring direkte mot egenkapitalen, for eksempel hvis dette følger av internasjonal regnskapspraksis.»

Utvalget anser at direktivbestemmelsen er tilstrekkelig dekket gjennom regnskapsloven § 4–3 annet ledd.

Departementet slutter seg til utvalgets vurdering om at direktivbestemmelsen er tilstrekkelig dekket gjennom regnskapsloven § 4–3 annet ledd, og at regnskapsloven ikke er til hinder for at utviklingen av god regnskapsskikk kan gå i retning av at det i større grad enn tidligere foretas føring direkte

mot egenkapitalen. Departementet legger til grunn at føring direkte mot egenkapitalen i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder, vil være i overensstemmelse med regnskapsloven § 4–3. Dette kan være aktuelt dersom forslaget til revidert IAS 39 om å innføre krav til at verdiendringer fra finansielle eiendeler tilgjengelige for salg føres direkte mot egenkapitalen i et eget fond for verdiendringer blir fastsatt.

3.5.11 Spesifisering av fond for verdiendringer

Direktivet tillater større grad av føring direkte mot egenkapitalen enn det som er tilfelle i dagens regnskapslov. I henhold til direktivet skal imidlertid verdiendringer som ikke resultatføres, føres direkte mot et fond for verdiendringer. Fondet skal omfatte urealiserte gevinster som er ført direkte mot egenkapitalen (jf. punktet over). Spesifisering kreves etter direktivet selv om avsetningen ikke medfører begrenset adgang til utdeling til eiere. Det vises til departementets forslag til endringer i regnskapsloven § 6–2 første ledd.

3.5.12 Forskrifter til utfylling av reglene

Departementet legger opp til å fastsette forskrifter til utfylling av lovregler som blir fastsatt på grunnlag av forslagene i kapittelet her før loven settes i kraft. Forskriftene vil bli utarbeidet på grunnlag av forslagene i Regnskapslovutvalgets delutredning og høringen av den. En vil også ta i betraktning den ytterligere vurderingen av slike forskriftsregler som Regnskapslovutvalget har gjort i sin endelige utredning (NOU 2003: 23).

4 Egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet

4.1 Gjeldende rett

Etter de generelle vurderingsreglene for anleggsmidler (kostmetoden) skal investeringer i anleggsaksjer mv. vurderes til anskaffelseskost, og nedskrives ved et eventuelt verdifall som ikke forventes å være forbigående, jf. regnskapsloven § 5–3. Utbytte og andre utdelinger resultatføres.

Både egenkapitalmetoden og bruttometoden er unntak fra de generelle vurderingsreglene. Etter egenkapitalmetoden vurderes investeringen til den regnskapspliktiges andel av egenkapitalen, og resultatandelen skal inntektsføres eller kostnadsføres, jf. regnskapsloven § 5–17 tredje ledd nr. 1. Det er fastsatt nærmere bestemmelser om egenkapitalmetoden og krav om avsetning av merverdier til et fond for vurderingsforskjeller i regnskapsloven § 5–17 tredje ledd. Fond for vurderingsforskjeller er bundet egenkapital etter aksjeloven og allmenaksjeloven § 3–3. Det vises til omtale i Ot.prp. nr. 13 (2000–2001) avsnitt 4.1.

Regnskapsføring etter bruttometoden innebærer at deltakeren regnskapsfører sin andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld, jf. regnskapsloven § 5–18 annet ledd. Metoden tilsvarende egenkapitalmetoden, men innebærer en mer omfattende spesifisering.

Etter regnskapsloven § 5–17 annet ledd skal investering i datterselskap som konsolideres vurderes etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet. Investering i andre datterselskap kan vurderes etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet.

Etter § 5–17 første ledd skal investering i tilknyttet selskap¹ vurderes etter egenkapitalmetoden. Dersom det ikke utarbeides konsernregnskap, kan investeringen likevel vurderes etter generelle vurderingsregler.

Etter § 5–18 første ledd skal deltakelse i felles kontrollert virksomhet² regnskapsføres etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden.

Etter overgangsregelen i regnskapsloven § 10–3 sjette ledd kan investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap for regnskapsår påbegynt i 1999, 2000, 2001, 2002 og 2003 vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Deltakelse i felles kontrollert virksomhet kan for regnskapsår påbegynt i 1999, 2000, 2001, 2002 og 2003 vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltakelse i felles kontrollert virksomhet skal vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Overgangsregelen ble tilføyd ved lovendring 10. mars 2000 nr. 15, jf. Ot.prp. nr. 19 og Innst.O. nr. 47 (1999–2000). Overgangsregelen ble utvidet til å omfatte regnskapsår påbegynt i 2000, 2001, 2002 og 2003 ved lovendring 21. desember 2000 nr. 108, jf. Ot.prp. nr. 13 og Innst.O. nr. 32 (2000–2001).

4.2 EØS-rett

EØS-regler som svarer til fjerde selskapsrettsdirektiv (direktiv 78/660/EØF) artikkel 59 tillater både kostmetoden og egenkapitalmetoden. Medlemsstatene kan fastsette at bare en av metodene skal være tillatt. Artikkel 59 gjelder for selskapsregnskapet. Tilsvarende bestemmelse for konsernregnskapet er fastsatt i syvende selskapsrettsdirektiv (direktiv 83/349/EØF) artikkel 33. Etter artikkel 33 stilles det imidlertid krav om at egenkapitalmetoden anvendes i konsernregnskapet. EØS-reglene er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 42 (1997–98) avsnitt 7.12.2 på s. 135.

4.3 Regnskapslovutvalgets delutredning

Regnskapslovutvalget viser til at utvalget i sin endelige utredning «ut fra den informasjon som foreligger» vil vurdere bruk av egenkapitalmetoden og bruttometoden. Utvalget avga endelig utredning

¹ Foretak hvor den regnskapspliktige har betydelig innflytelse (normalt minst 20 pst. av stemmene), men som ikke er datterselskap eller felles kontrollert virksomhet, jf. regnskapsloven § 1–4

² Dersom to eller flere deltakere ved avtale i fellesskap kontrollerer en virksomhet, jf. regnskapsloven § 5–18

15. august 2003 som NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven. Utvalget legger i delutredningen vekt på at eventuelle endringer i regnskapsloven som følge av utvalgets vurderinger og forslag, ikke vil kunne tre i kraft før den midlertidige valgadgangen etter den gjeldende overgangsregelen utløper. Utvalget uttaler om dette:

«Med mindre det gis en ny overgangsregel for regnskapsår påbegynt etter 2003, må regnskapspliktige derfor anvende lovens hovedregel frem til eventuell lovendring trer i kraft. Det er etter utvalgets oppfatning lite hensiktsmessig å pålegge regnskapspliktige å anvende egenkapitalmetoden/bruttometoden i selskapsregnskapet før det blir avklart hvilken løsning som skal være gjeldende evaluering av regnskapsloven.»

Utvalget foreslår etter dette at adgangen til å anvende overgangsregelen om egenkapitalmetoden og bruttometoden i regnskapsloven § 10–3 sjette ledd utvides ved at begrensningen i virkningstiden etter bestemmelsen (regnskapsårene 1999 til 2003) tas ut.

4.4 Høringsinstansenes merknader

De høringsinstansene som har hatt merknader, støtter Regnskapslovutvalgets forslag.

4.5 Departementets vurdering

Departementet mener det ikke vil være hensiktsmessig å innføre en plikt til å anvende egenkapital-

metoden og bruttometoden i selskapsregnskapet før Regnskapslovutvalgets endelige utredning av dette i NOU 2003: 23 er behandlet. Den gjeldende overgangsregelen bør derfor utvides til å omfatte regnskapsperioder etter 2003 og inntil lovendringer som følge av utvalgets endelige utredning er på plass. Departementet tar sikte på å fremme lovforslag slik at overgangsregelen kan erstattes av endelige regler med virkning fra og med regnskapsåret 2005. Departementet anser at det likevel ikke er hensiktsmessig å fastsette en ny tidsbegrensning i overgangsregelen, og foreslår at denne videreføres uten tidsbegrensning. Intensjonen med regelen gjør at det like fullt er naturlig å beholde bestemmelsen som en overgangsregel i regnskapsloven kapittel 10.

Departementet foreslår etter dette, i samsvar med utvalgets forslag, at investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap kan vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal fortsatt vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Datterselskaper konsolideres i konsernregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet kan vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet skal fortsatt vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. De angitte løsninger vil være i samsvar med våre EØS-forpliktelser, jf. avsnitt 4.2.

Det vises til departementets forslag til endringer i regnskapsloven § 10–3 sjette ledd.

5 Offentlighet for regnskapsdokumenter til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge

5.1 Gjeldende rett

Utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket eller på norsk kontinentalsokkel, og som er skattepliktig til Norge etter norsk intern lovgivning, er etter regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 regnskapspliktig etter regnskapsloven. Denne regnskapsplikten innebærer at utenlandske foretak som nevnt skal utarbeide årsregnskap og årsberetning for virksomheten i Norge i samsvar med reglene i regnskapsloven.

Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen er offentlige, jf. regnskapsloven § 8–1 første ledd. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet av dokumentene hos den regnskapspliktige eller hos Regnskapsregisteret.

Etter regnskapsloven § 8–2 første ledd skal regnskapspliktige sende et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen til Regnskapsregisteret senest én måned etter fastsettning av årsregnskapet. Det skal opplyses når årsregnskapet er fastsatt. Etter tredje ledd kan departementet gi forskrifter om at visse regnskapspliktige skal være fritatt fra plikten etter første ledd.

5.2 EØS-rett

EØS-regler som svarer til ellefte selskapsrettsdirektiv (direktiv 89/666/EØF) gjelder offentlighet av visse dokumenter og opplysninger om filialer opprettet i en medlemsstat.

Elleve selskapsrettsdirektiv avsnitt I (artiklene 1 til 6) gjelder filialer av andre medlemsstaters selskaper. Dette er i artikkel 1 angitt til «filialer som er opprettet i en medlemsstat av selskaper som er underlagt en annen medlemsstats lovgivning, og som direktiv 68/151/EØF [første selskapsrettsdirektiv] får anvendelse på». For Norge får direktivet anvendelse på aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Tilsvarende gjelder for de øvrige EØS-landene.

Etter ellefte selskapsrettsdirektiv artikkel 1, jf. artikkel 2 nr. 1 bokstav g) og artikkel 3, skal «selskapets regnskapsdokumenter slik de er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til den medlemsstats lovgivning som selskapet er underlagt» offentliggjøres i henhold til lovgivningen i den med-

lemsstat der filialen ligger. Regnskapsdokumentene skal offentliggjøres i et sentralt register, som i Norge vil være Regnskapsregisteret. Regnskapsdokumentene omfatter selskapsregnskap, konsernregnskap, årsberetning for selskapet og konsernet og revisjonsberetning, jf. henvisning i artikkel 3 til fjerde selskapsrettsdirektiv (direktiv 78/660/EØF – selskapsregnskap), syvende selskapsrettsdirektiv (direktiv 83/349/EØF – konsernregnskap) og direktiv 84/253/EØF om revisjon.

Offentlighetsplikten skal etter artikkel 3 bare gjelde disse regnskapsdokumentene. Bestemmelsen innebærer et forbud mot å kreve offentliggjøring av regnskapsdokumenter som omfatter virksomheten et selskap hjemmehørende i en medlemsstat driver gjennom en filial i en annen medlemsstat (filialregnskaper).

Medlemsstaten der filialen er opprettet kan, etter artikkel 4, påby at regnskapsdokumentene skal offentliggjøres på et annet av Fellesskapets offisielle språk, og at oversettelsen av disse dokumentene skal bekreftes. Dette gjelder i henhold til EØS-avtalen protokoll 1 nr. 10 også for EØS-statenes offisielle språk.

Elleve selskapsrettsdirektiv avsnitt II (artiklene 7 til 10) gjelder filialer av tredjestaters selskaper. Dette er i artikkel 7 angitt til «filialer opprettet i en medlemsstat av selskaper som ikke er underlagt en medlemsstats lovgivning, men som har en juridisk form som kan sammenlignes med de selskapsformer som omfattes av direktiv 68/151/EØF». Offentlighetsplikten samsvarer med det som gjelder for filialer av andre medlemsstaters selskaper. Etter artikkel 9 nr. 1 kan medlemsstatene kreve at det skal utarbeides og offentliggjøres regnskapsdokumenter for filialens virksomhet dersom disse dokumentene ikke er utarbeidet i samsvar med fjerde selskapsrettsdirektiv (selskapsregnskap) og syvende selskapsrettsdirektiv (konsernregnskap) «eller på tilsvarende måte».

5.3 Kredittilsynets høringsnotat

Kredittilsynet foreslår i høringsnotatet å oppheve plikten til å holde filialregnskapet offentlig hos den regnskapspliktige eller Regnskapsregisteret. Sam-

tidig foreslås en plikt til offentlighet for og innsending av årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det utenlandske foretaket filialen er en del av.

Kredittilsynet foreslår at «endringene i offentlighets- og innsendingsplikten avgrenses til foretak som er hjemmehørende i EØS, i tråd med de plikter som følger av EØS-avtalen», jf. ellefte selskapsrettsdirektiv artikkel 9 nr. 1. Kredittilsynet legger vekt på at «informasjonsverdien av utenlandske regnskaper etter Kredittilsynets vurdering er av mer varierende karakter for regnskap som ikke er utarbeidet i tråd med [fjerde og syvende selskapsrettsdirektiv]».

Kredittilsynet presiserer at utenlandske foretak som omfattes av regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 etter forslaget fortsatt vil ha plikt til å utarbeide årsregnskap m.v. Det vises i denne sammenheng til at regnskapsplikten for filialer av utenlandske foretak har sitt vesentlige grunnlag i skattemessige hensyn. Det vises videre til omtalen av dette i Ot.prp. nr. 42 (1997–98) avsnitt 3.3.4.

Kredittilsynet foreslår en tillempling av fristen 1. august i året etter regnskapsåret for innsending til Regnskapsregisteret i bestemmelsen om forsinkelsesgebyr i regnskapsloven § 8–3. Det foreslås at forsinkelsesgebyr ikke begynner å løpe før fristen for offentliggjøring av regnskapet etter hjemstatens regler er overskredet.

Kredittilsynet har også vurdert om de foreslåtte lovendringene tilsier endringer i forskrift 16. desember 1998 nr. 1234 om innsending av årsregnskap m.v. og forskrifter om tjenesteyting og filialtablering for forsikringselskaper og kredittinstitusjoner med hovedsete i annen EØS-stat (forskrifter av 2. mai 1994 nr. 326 og 22. september 1995 nr. 827) og foreslått endringer i de to sistnevnte forskriftene. Dette vurderes ikke i proposisjonen her.

5.4 Høringsinstansenes merknader

Etter Brønnøysundregistrenes oppfatning er det behov for å formulere unntaket fra offentlighets- og innsendingsplikten etter §§ 8–1 og 8–2 for filialregnskapet generelt, slik at det omfatter regnskap utarbeidet etter § 1–2 første ledd nr. 12 og 13, og eventuelt også nr. 5.

Brønnøysundregistrene gir videre uttrykk for:

«Dersom det utenlandske foretaket ikke har årsregnskapsplikt eller har årsregnskapsplikt, men ikke innsendingsplikt i den EØS-stat hvor det er hjemmehørende, vil det ikke foreligge et årsregnskap mv for det utenlandske foretaket

som er offentliggjort, jf artikkel 3 i første rådsdirektiv (68/151/EØF) jf artikkel 47 i fjerde rådsdirektiv (78/660/EØF), i hjemlandet. I så fall vil ikke filialregnskapet kunne unntas fra offentlighets- og innsendingsplikten etter § 8–1 og 8–2. Etter vår oppfatning kommer dette ikke klart nok frem i regnskapsloven § 8–1 og 8–2, slik de er foreslått endret.

I forhold til regnskapsloven § 8–2 bør det inntas et krav om at det sammen med det utenlandske selskapets årsregnskap mv. skal vedlegges dokumentasjon på at dette er offentliggjort i hjemlandet. Slik dokumentasjon kan være bekreftelse fra hjemlandets register eller kopi av kunngjøring fra nasjonal tidende, jf artikkel 3 nr. 4 i første rådsdirektiv (68/151/EØF).

Det fremkommer ikke klart nok av regnskapsloven § 8–1 og 8–2, slik de er foreslått endret, om den regnskapspliktige, dersom vilkårene for å unnta filialregnskapet fra offentlighets- og innsendingsplikt er oppfylt, likevel kan oppfylle disse pliktene gjennom å benytte filialregnskapet.»

Når det gjelder språkkrav viser Brønnøysundregistrene til at:

«Artikkel 4 i ellefte rådsdirektiv (89/666/EØF) åpner for at de i artikkel 3 nevnte regnskapsdokumenter for det utenlandske foretaket kan kreves innsendt/oversatt til norsk. Brønnøysundregistrene vil foreslå at det oppstilles som vilkår for å benytte det utenlandske foretaks årsregnskap mv. i forhold til § 8–1 og 8–2, at dette årsregnskapet mv. foreligger på/oversettes til norsk, svensk, dansk eller engelsk. Tilsvarende språkkrav bør oppstilles for dokumentasjon på at årsregnskapet er offentliggjort i hjemlandet.»

Brønnøysundregistrene anser at det ikke kommer klart nok fram av forslaget at innsendingsfristen på «en måned etter den gjeldende frist for fastsetting av årsregnskapet mv. til det utenlandske foretak» som foreslås inntatt i regnskapsloven § 8–3 første ledd, bare vil være aktuell i forhold til regnskapspliktige som oppfyller innsendingsplikten etter regnskapsloven § 8–2 gjennom innsendelse av årsregnskapet til det utenlandske foretaket. Brønnøysundregistrene legger videre til at innføring av differensiert innsendelsesfrist vil innebære merarbeid for Regnskapsregisteret, blant annet på informasjonssiden. Det vil også bli enda vanskeligere å innføre forsinkelsesgebyr for denne gruppen innsendingspliktige.

Brønnøysundregistrene ser det som mest hensiktsmessig at de foreslåtte unntak fra regnskapsloven § 8–1, 8–2 og 8–3 gis i form av en egen forskrift.

Den norske revisorforening viser til at regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 medfører at

utenlandske foretak med virksomhet på norsk kontinentalsokkel en eller flere begrensede perioder av året blir fullt ut regnskapspliktige. Denne type virksomhet bør etter revisorforeningens syn unntas fra årsregnskapsplikt.

Revisorforeningen er enig i at årsregnskapsplikten bør opprettholdes for filialer uten plikt til offentliggjøring av filialregnskap, og viser til at:

«Ved å unnta filialene fra årsregnskapsplikt kan man også skape et insitament til å organisere virksomhet i filials form fremfor en regnskapspliktig foretaksform, noe som etter vår oppfatning ville være uheldig.»

Finansieringsselskapenes Forening gir uttrykk for at en naturlig følge av regnskapsplikten er at de utarbeidete regnskapene gjøres offentlig tilgjengelige. Finansieringsselskapenes Forening viser her til regnskapsutvalgets uttalelse i NOU 1995:30 s 203:

«Etter utvalgets syn er det i de fleste tilfeller ikke meningsfylt å pålegge plikt til å utarbeide årsregnskap uten at det er knyttet en eller annen offentlighetsplikt til årsregnskapet. Alle regnskapspliktige bør derfor ha plikt til å holde årsregnskapet m. v. tilgjengelig for den som ber om det.»

Finansieringsselskapenes Forening ser imidlertid at det kan følge av ellefte selskapsrettsdirektiv at pålegg om offentlighet av filialens regnskap kan være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen og at offentligheten må nøye seg med selskapets totalregnskap. Etter omstendighetene er det etter deres syn vanskelig å gå i mot de forslag til endringer som er foreslått i regnskapsloven.

LO ser at de foreslåtte endringer i regnskapslovens § 8–1 og § 8–2 kan ha negative virkninger i forhold til de krav de ansatte har ifølge inngåtte avtaler med arbeidsgiverparter om innsyn i foretaks regnskap m.v. når det gjelder filialer av foretak fra EØS-området.

LO ber om at unntaket fra fritak for offentliggjøring, nevnt i direktivets artikkel 8 bokstav j) (at en kan kreve filialregnskapet offentliggjort dersom det ikke er utarbeidet i samsvar med direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF eller tilsvarende) blir hensyntatt i lov og/eller forskrift.

NARF har ingen innvendinger mot de forslagene som fremmes i høringsnotatet.

Skattedirektoratet har ingen bemerkninger til vurderinger i høringsnotatet, og er enig i at bestemmelsene endres som forutsatt. Slik Skattedirektoratet leser forslag til tredje punktum, er det ikke bare regnskaper som er utarbeidet av regnskapspliktige innen EØS-området som unntas fra offentlighet.

Med bakgrunn i drøftelsen og de andre forlagene til lovendring, antar Skattedirektoratet at hensikten kun er å unnta regnskap som er utarbeidet av regnskapspliktige hjemmehørende i EØS-stat. Dette bør etter Skattedirektoratets oppfatning presiseres i bestemmelsens tredje punktum. Etter Skattedirektoratets mening kan det dessuten presiseres at det både er årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen som omfattes av nytt tredje punktum.

Statistisk sentralbyrå viser til at:

«Regnskapsinformasjon er en viktig kilde for utarbeiding av nasjonalregnskapet og annen økonomisk statistikk. Statistisk sentralbyrå (SSB) har som strategi å utnytte aktivt eksisterende regnskapsinformasjon for å begrense foretakenes oppgavebyrde, hindre dobbelrapportering og redusere kostnadene ved utarbeiding av statistikken. En forutsetning for at en slik strategi skal lykkes er imidlertid at offentlige myndigheters behov, herunder statistikkbehovene, tas hensyn til ved utformingen av regnskapsreglene.
(...)

Mangel på regnskapsinformasjon fra filialer av utenlandske foretak vil gi meget uheldige utslag i statistikk over blant annet olje- og gassvirksomheten og nasjonalregnskapet. Vi finner det derfor beklagelig at Finansdepartementet ikke har funnet det mulig å opprettholde plikten til offentliggjøring og innsending av filialregnskap til Regnskapsregisteret. SSB kan imidlertid ikke se noen grunn til å gå lenger i fritaket av plikten om offentliggjøring enn det som er nødvendig, og ber om at opplysningsplikten i § 9 første ledd nr. 2 i forskrift av 2. mai 1994 nr. 326 om filial av banker og andre kredittinstitusjoner opprettholdes, og at § 9 andre, tredje og fjerde ledd endres i tråd med dette. For kvaliteten på statistikken er det viktig å kunne kontrollere opplysningene opp mot offentliggjorte regnskaper som allmennheten har tilgang til.

Kvaliteten på utenriksregnskapet og sektoren utlandet i finansielle sektorbalanser, som begge er en del av nasjonalregnskapssystemet, avhenger av at vi klarer å fange opp vare- og tjenestehandel med utlandet, samt kapitaltransaksjoner over landegrensene. Den kraftige økningen vi har sett i slike transaksjoner, grunnet blant annet deregulering og økt tilgjengelighet, stiller statistikken overfor store utfordringer. Som en følge av den store økningen i transaksjoner over landegrensene har internasjonale organisasjoner satt i gang omfattende arbeid knyttet til kartlegging og standardisering av ulike sider ved globaliseringen/ internasjonaliseringen av økonomien, og de internasjonale kravene til statistikkrapportering på feltet øker

voldsomt. Norge er forpliktet til å levere data om transaksjoner og mellomværende med utlandet i henhold til en rekke standarder. Et eksempel er IMF's standard for spredning av data (Special Data Dissemination Standard, SDDS) som Finansdepartementet, Norges Bank og SSB har forpliktet Norge til å følge. Standarden stiller meget omfattende krav til rapportering av transaksjoner, andre beholdningsendringer og fordrings- og gjeldsforhold overfor utlandet. I tillegg etterspør EUs statistiske kontor – Eurostat – og OECD statistikk knyttet til norske foretak med utenlandske aksjonærer eller utenlandske eierinteresser (Foreign Affiliates Trade Statistics – FATS). Eksempler på variabler i denne rapporteringen er import og eksport, samt kapitaltransaksjoner over landegrensen og utenlandske konserninterne transaksjoner – alle gruppert etter kontrollerende eiers hjemland.

Norge er i ferd med å legge om datainnsamlingen for utenriksregnskapet fra indirekte rapportering av betalinger via banker, til direkte rapportering fra aktørene med transaksjoner med utlandet. Regnskapsinformasjon som omfatter det utenlandske foretakets virksomhet i sin helhet, herunder aktiviteten i Norge vil derfor ikke ha noen nytteverdi for statistiske formål.

På bakgrunn av dette går SSB inn for at filialer av utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge fortsatt skal ha regnskapsplikt. For å sikre SSB tilgang til data gjennom bruk av administrative registre som Regnskapsregisteret i Brønnøysund, hadde vi helst sett at også innsendingsplikten ble opprettholdt.»

Statistisk sentralbyrå gir videre uttrykk for følgende:

«Det vises i høringsnotatet fra Kredittilsynet til at det foreligger motstrid i forhold til EØS-avtalen med hensyn på offentliggjøring av regnskapsinformasjonen for filialer av utenlandske virksomheter. Dersom dette hindrer offentliggjøring av slik regnskapsinformasjon gjennom Regnskapsregisteret i Brønnøysund, vil det fra SSBs side være hensiktsmessig at det innarbeides tilsvarende bestemmelser i regnskapsloven som i Forskrift om filial av banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innen Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, m.m. av 2. mai 1994 nr. 326 § 9. Her er det i dag gitt anledning for norske myndigheter å pålegge filialen å avgi rapporter skriftlig eller i maskinlesbar form som inneholder opplysninger til statistisk bruk om virksomheten i Norge. I utkastet til ny formulering av § 9 er denne anledningen til å avgi rapporter for statistisk bruk beholdt.

En tilsvarende bestemmelse i Regnskapsloven vil kunne sikre SSB bedre kvalitet på regn-

skapsinformasjonen fra filialene enn hjemmelen i statistikk kan, ved at filialene blir oppmerksomme på at regnskapene som stilles opp i tråd med regnskapslovens § 1–2 nr. 12 kan bli krevd rapportert av offentlige myndigheter. Dessuten vil dette åpne for at også andre etater enn SSB, eksempelvis Norges Bank, kan få tilgang til statistiske opplysninger fra filialene, noe de ikke kan dersom informasjonen er innsamlet med hjemmel i statistikkloven. Uansett vil vi måtte basere oss på direkte innhenting av data fra virksomhetene, og redusert bruk av administrative data. Dette vil ha negative konsekvenser for oppgavebyrden og øke kostnadene forbundet med innhenting av dataene. Dessuten vil manglende muligheter for kontroll mot offentliggjorte regnskaper kunne gå ut over kvaliteten på statistikken. SSBs primære ønske er derfor at både regnskapsplikten og plikten til offentliggjøring av regnskapene for filialene gjennom Regnskapsregisteret opprettholdes.»

ØKOKRIM er enig i konklusjonen fra Skattedirektoratets arbeidsgruppe slik denne er gjengitt i Finansdepartementets høringsbrev, og er på denne bakgrunn fornøyd med at forslaget ikke går lenger i å redusere utenlandske virksomheters rapporteringsplikter enn hva som kreves etter EØS-avtalen. Som eksempler på dette nevnes at forslaget til endringer i offentlighets- og innsendingsplikten er avgrenset til kun å gjelde foretak hjemmehørende i EØS, og at det ikke er foreslått endringer for filialer av utenlandske foretak med hensyn til selve årsregnskapsplikten eller konkrete bestemmelser i regnskapsloven.

5.5 Departementets vurdering

5.5.1 Offentlighet og innsendingsplikt for filialregnskapet

Utenlandske foretak som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12, skal utarbeide et særskilt filialregnskap etter reglene i regnskapsloven for foretakets virksomhet i Norge. For disse regnskapspliktige gjelder bestemmelsen i regnskapsloven § 8–1 om at årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen er offentlige for filialregnskapet. Departementet legger til grunn at det er i delvis strid med våre EØS-forpliktelse etter ellefte selskapsrettsdirektiv å opprettholde et krav om offentlighet for filialregnskapet. Departementet legger til grunn at direktivet kun gjelder offentlighet for regnskapsdokumenter og visse andre opplysninger. I denne proposisjonen vurderes dermed ikke det gjeldende kravet etter regnskapsloven

§ 1–2 første ledd nr. 12 om å utarbeide filialregnskaper, bare reglene om offentlighet i regnskapsloven kapittel 8. I det følgende vurderes i hvilken grad en bør utnytte åpningene i direktivet til å opprettholde et krav om offentlighet for filialregnskapet.

Direktivet gjelder bare for foretak i medlemsstatene som tilsvarer norske aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Departementet anser imidlertid at det vil være vilkårlig å opprettholde krav om offentlighet for utenlandske foretak ut fra foretaksform, og går ikke inn for en slik avgrensning.

Departementet legger til grunn at forbudet i direktivet mot å kreve offentlige filialregnskaper bare gjelder for utenlandske foretak som har utarbeidet og offentliggjort årsregnskap og årsberetning etter lovgivningen i hjemstaten og som har fått regnskapet revidert. For foretak hjemmehørende utenfor EØS tillater direktivet videre at medlemsstatene krever offentlig filialregnskap dersom foretaket ikke har utarbeidet årsregnskap og årsberetning i samsvar med EU's regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsrettsdirektiv) «eller på tilsvarende måte». Enkelte høringsinstanser legger vekt på å utnytte disse åpningene i direktivet til å kreve offentlige filialregnskaper. Departementet slutter seg til dette. Det foreslås et krav om offentlige filialregnskaper for utenlandske foretak som ikke har utarbeidet selskapsregnskap og eventuelt konsernregnskap i samsvar med EUs regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsrettsdirektiv) eller på tilsvarende måte. For at filialregnskapet ikke skal være offentlig, skal videre foretakets årsregnskap være revidert og sendt inn til Regnskapsregisteret.

Departementet legger til grunn at ellefte selskapsrettsdirektiv ikke er til hinder for å kreve at filialregnskap sendes inn til Regnskapsregisteret til bruk kun for kontrollmyndigheter og statistikkformål. Statistisk sentralbyrå har lagt særlig vekt på at informasjonen fra filialregnskap bør være tilgjengelig for statistikkformål gjennom Regnskapsregisteret. All den tid kravet om å utarbeide filialregnskap opprettholdes, anser departementet at det ikke vil være noen vesentlig tilleggsbyrde for utenlandske foretak å sende inn filialregnskapet til Regnskapsregisteret. I den grad Statistisk sentralbyrå eller andre myndigheter som har lovgrunnlag for det vil kreve opplysningene direkte dersom den ikke er tilgjengelig i Regnskapsregisteret, kan innsendingsplikt innebære en lemping for den regnskapspliktige. Departementet legger vekt på statistikk- og kontrollmyndigheters behov for å ha god tilgang på opplysninger fra filialregnskaper, og foreslår å opprettholde innsendingsplikten for filialregnskaper.

Departementet foreslår i samsvar med hørings-

merknaden til Brønnøysundregistrene å presisere at det foreslåtte unntaket fra offentlighetsprinsippet gjelder selv om det utenlandske foretaket er regnskapspliktig både i medhold av regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 og på annet grunnlag.

Departementet foreslår etter dette et unntak fra offentlighetsprinsippet i regnskapsloven § 8–1 om at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1–2 første ledd nr. 12 (filialregnskap) ikke skal være offentlige. Dette skal gjelde også for regnskapspliktige etter § 1–2 første ledd nr. 12 som i tillegg er regnskapspliktig på annet grunnlag. Det foreslås å presisere at Regnskapsregisteret ikke kan gjøre innholdet i dokumentene kjent for andre enn kontrollmyndigheter og myndigheter som utarbeider offisiell statistikk. Etter forslaget skal unntaket fra offentlighetsprinsippet ikke gjelde dersom den regnskapspliktige ikke har fastsatt et årsregnskap som er utarbeidet, revidert og offentliggjort i samsvar med lovgivningen i hjemstaten. Unntaket skal heller ikke gjelde dersom dette årsregnskapet ikke er utarbeidet i samsvar med EUs regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsdirektiv) eller på tilsvarende måte. Det samme skal etter forslaget gjelde dersom den regnskapspliktige ikke har oppfylt innsendingsplikten etter forslaget til § 8–2 nytt annet ledd.

5.5.2 Offentlighet og innsendingsplikt for årsregnskapet til det utenlandske foretaket filialen er en del av

Departementet viser til at alle høringsinstansene som har uttalt seg om det, støtter forslaget i Kredittilsynets høringsnotat om at utenlandske foretak som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 skal sende inn årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det utenlandske foretaket filialen i Norge er en del av. Forslaget skal gjennomføre EØS-forpliktelsene etter ellefte selskapsrettsdirektiv til å kreve innsendt og offentliggjort regnskapsdokumentene til utenlandske foretak med filial i en medlemsstat. EØS-reglene åpner for at medlemsstatene kan fastsette krav om at regnskapsdokumentene skal offentliggjøres på et av de offisielle språkene. Departementet vil foreslå at en utnytter denne muligheten til å kreve at regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, dansk svensk eller engelsk. Departementet legger vekt på at disse språkene er tilstrekkelig alment tilgjengelige for regnskapsbrukere i Norge.

Departementet foreslår i tråd med dette at regnskapspliktig som nevnt i § 1–2 første ledd nr. 12

skal sende inn et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen for det foretaket filialen er en del av slik disse regnskapsdokumentene er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til lovgivningen i hjemstaten. Etter forslaget skal disse regnskapsdokumentene sendes inn senest samtidig med at årsregnskapet skal offentliggjøres i henhold til lovgivningen i hjemstaten. Regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, svensk, dansk eller engelsk.

Det vises til forslaget til regnskapsloven § 8–2 nytt annet ledd.

5.5.3 Forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak

Kredittilsynet foreslår i høringsnotatet en tillempling i bestemmelsen om forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak som etter forslaget skal sende

inn regnskapsdokumenter utarbeidet etter hjemstatens regler. Tillemplingen skal sikre at slikt gebyr ikke begynner å løpe for utenlandske foretak før årsregnskapet skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Det kan være aktuelt der disse reglene krever innsending senere enn 1. august året etter regnskapsåret, jf. regnskapsloven § 8–3 første ledd, eller der foretaket i henhold til hjemstatens regler benytter avvikende regnskapsår. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget.

Departementet foreslår i tråd med Kredittilsynets forslag at forsinkelsesgebyr ved innsendingsplikt etter forslaget til § 8–2 nytt annet ledd ikke skal påløpe før tidligst en måned etter at det utenlandske foretaket skal offentliggjøre årsregnskapet i henhold til reglene i hjemstaten.

Det vises til forslaget til regnskapsloven § 8–3 første ledd nytt annet punktum.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene som fremmes i proposisjonen her antas ikke å medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for de regnskapspliktige eller for det offentlige.

Forslagene fremmet i kapittel 3 medfører begrensede plikter for de regnskapspliktige. Forslaget åpner for, men pålegger ikke, å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Det foreslås imidlertid visse nye opplysningskrav i årsberetningen og i noter til årsregnskapet. Opplysningskravene omfatter ikke små foretak som ikke vurderer finansielle instrumenter til virkelig verdi. Opplysningskravene medfører nye byrder for regnskapspliktige som ikke er små foretak. Omfanget av investeringer i finansielle instrumenter og derivathandel i foretaket, vil avgjøre byrdene hos den enkelte. Departementet har ikke fremmet forslag om mer omfattende opplysningskrav enn det som kreves etter EØS-reglene. Det kan være krevende å legge om til forsvarlig regnskapsføring av alle finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. De som velger å gjøre det, må regne med engangsutgifter og løpende ekstra kostnader knyttet til omleggingen. Forslaget antas å medføre visse administrative konsekvenser for det offentlige i form av behov for å ut-

vikle forskrifter og Kredittilsynets oppfølging av tilsynsheter. Departementet legger til grunn at eventuelle kostnader knyttet til dette dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer.

Forslaget fremmet i kapittel 4 medfører fortsatt utsatt plikt for de regnskapspliktige til å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet ved at den gjeldende tidsbegrensede overgangsregelen om dette utvides uten tidsbegrensning. Forslaget medfører ikke økonomiske og administrative konsekvenser sammenlignet med det som har vært gjeldende i overgangsperioden.

Forslagene fremmet i kapittel 5 medfører administrative konsekvenser for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge og som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1–2 første ledd nr. 12 knyttet til endringer i innsendingsplikten til Regnskapsregisteret. Forslagene vil etter forholdene hos den enkelte regnskapspliktige kunne innebære noe reduserte eller økte administrative byrder. Departementet legger til grunn at kostnader for Regnskapsregisteret knyttet til håndteringen av endringene i innsendingsplikten kan dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer.

7 Merknader til de enkelte bestemmelser

til del I – endringer i regnskapsloven

til § 3–3

Det foreslås et *nytt åttende ledd* om opplysninger om finansiell risiko i årsberetningen. Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.7.

til § 5–8

Det foreslås en tilpasning av *paragrafoverskriften*. Det foreslås videre nye regler om regnskapsføring av finansielle instrumenter til virkelig verdi i *nye tredje til femte ledd*.

Nytt tredje ledd gjelder adgang til å vurdere også andre finansielle instrumenter enn de som omfattes av første ledd til virkelig verdi. Det foreslås å lovfeste den grunnleggende forutsetningen om at virkelig verdi skal kunne måles pålitelig.

Nytt fjerde ledd gjelder avsetning av visse merverdier til et fond for verdiendringer som etter lovforslaget § 6–2 første ledd ny post C II 2 skal spesifiseres i balansen.

Nytt femte ledd gir forskriftshjemmel til departementet til å fastsette nærmere bestemmelser.

Endringene i bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5, særlig avsnittene 3.5.1 til 3.5.3, 3.5.5 og 3.5.10 til 3.5.12.

til § 6–2

Første ledd ny post C II 2 skal gjennomføre direktivkrav om å spesifisere visse merverdier ved vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi i et eget fond under egenkapital i balansen. Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.11.

til §§ 7–5

Det foreslås et *nytt første ledd* om noteopplysninger om finansielle derivater for regnskapspliktige som ikke er små foretak. En tilsvarende bestemmelse foreslås for små foretak i ny § 7–37a. Det foreslås også justeringer i gjeldende første ledd som blir *nytt annet ledd*. Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.6.

til § 7–17

Det foreslås nye krav om å gi noteopplysninger om finansielle instrumenter for regnskapspliktige som ikke er små foretak. Etter *første ledd* skal det gis opplysninger om finansielle instrumenter og varederivater vurdert etter § 5–8. Etter *annet ledd* skal det gis opplysninger om finansielle derivater som ikke er vurdert etter § 5–8. Etter *tredje ledd* skal det gis opplysninger om finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5–3.

Enkelte høringsinstanser har etterlyst en presisering av hva som er relevante kategorier av finansielle derivater etter *annet ledd*. Departementet ser at det kan være flere relevante måter å gruppere opplysningene på. Finansielle derivater kan blant annet kategoriseres etter type instrument (termin, opsjon, swap), funksjon i foretaket (sikring, plassering), underliggende instrument (aksje, obligasjon, indeks, vare) eller marked (geografisk eller annet). Det anses likevel ikke hensiktsmessig å søke å avklare spørsmål om dette i proposisjonen her. Det vises særlig til at utformingen av bestemmelsen bygger på EØS-regler (se avsnitt 3.2). Bestemmelsen skal i prinsippet tolkes i samsvar med disse. Før god regnskapsskikk på området er mer utviklet, må den regnskapspliktige foreta kategoriseringen ut fra hva som gir et relevant bilde av derivatbruken i foretaket. Departementet antar at det normalt vil være nødvendig å kategorisere etter flere kriterier for å oppnå det.

De samme høringsinstansene har også etterlyst en presisering av hva som utgjør en hensiktsmessig gruppering av finansielle anleggsmidler etter *tredje ledd*. Av samme grunn som for kategoriseringen etter annet ledd, anses det heller ikke hensiktsmessig å gi detaljerte retningslinjer for gruppering av disse eiendelene. Departementet viser likevel til at opplysningene om balanseført verdi og virkelig verdi i utgangspunktet skal gis for den enkelte eiendel. Departementet legger til grunn at gruppering bare skal foretas der det er nødvendig for å gi oversiktlig informasjon.

Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.6.

til § 7–37

Det foreslås nye krav om å gi noteopplysninger om finansielle instrumenter for små foretak.

Etter *første ledd* skal det gis opplysninger om finansielle instrumenter og varederivater vurdert etter § 5–8. Det er frivillig for små foretak å vurdere finansielle instrumenter etter § 5-8. Etter *annet ledd* skal det gis opplysninger om finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5–3.

Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.6. Det vises også til særmerknaden til § 7–17.

til § 7–37a

Det foreslås et nytt krav for små foretak om å gi noteplysninger om finansielle derivater som er vurdert til virkelig verdi etter § 5-8. Kravet motsvarer § 7–5 nytt første ledd som gjelder for regnskapspliktige som ikke er små foretak. Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 3.5.6.

til § 8–1

Det foreslås et *nytt annet ledd* som begrenser offentlighet for årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1–2 første ledd nr. 12 (filialregnskaper til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge). Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 5.5.1.

til § 8–2

Det foreslås et *nytt annet ledd* om plikt for regnskapspliktige etter § 1–2 første ledd nr. 12 (utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge) til å sende inn årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det utenlandske foretaket filialen er en del av. Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 5.5.2.

til § 8–3

Første ledd nytt annet punktum gjelder forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge og som etter § 8–2 nytt annet ledd skal sende inn årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det utenlandske foretaket filialen er en del av. Forsinkelsesgebyr starter ikke å løpe tidligere ved slik innsendingsplikt enn det som følger av første punktum. Bestemmelsen i nytt annet punktum utsetter imidlertid fristen i de tilfellene der reglene i hjemstaten ikke krever at årsregnska-

pet offentliggjøres før på et senere tidspunkt. Dette kan også være aktuelt for foretak som i medhold av reglene i hjemstaten benytter avvikende regnskapsår.

Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 5.5.3.

til § 10–3

Det foreslås endringer i sjettede ledd slik at overgangsordningen om adgang til å velge regnskapsprinsipp for vurdering av investeringer i datterselskap, tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet blir videreført inntil den pågående evalueringen av regnskapsloven er fullført. Det foreslås ikke å angi i loven et nytt tidspunkt for utløp av overgangsordningen.

Bestemmelsen er omtalt i avsnitt 4.5.

til del II – ikrafttredelse

Departementet foreslår at reglene skal tre i kraft 1. januar 2004.

Ikrafttredelse 1. januar 2004 er nødvendig for de lovreglene som skal gjennomføre EØS-forpliktelser etter direktiv 2001/65/EF. Det gjelder de foreslåtte endringene i og nye §§ 3–3, 5–8, 6–2, 7–5, 7–17, 7–37 og 7–37a. Det vises til omtalen av gjennomføringsfristen i avsnitt 3.5.4.

Ikrafttredelse fra årsskiftet er videre nødvendig for forslaget om å utvide overgangsordningen etter regnskapsloven § 10–3 sjettede ledd. Den gjeldende overgangsbestemmelsen kan bare benyttes til og med regnskapsåret 2003. Det vises til omtalen i avsnitt 4.5.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–3 nytt åttende ledd skal lyde:

Det skal gis opplysninger om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Nåværende åttende og niende ledd blir nye niende og tiende ledd, der tiende ledd skal lyde:

Små foretak kan unnlate å gi opplysninger som nevnt i sjette, syvende, åttende og niende ledd.

I § 5–8 skal tittelen lyde:

Finansielle instrumenter og varederivater

§ 5–8 nye tredje til femte ledd skal lyde:

I konsernregnskapet kan også andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd samt varederivater vurderes til virkelig verdi når virkelig verdi kan måles pålitelig.

Fond for verdiendringer skal være lik balanseførte verdiendringer på finansielle instrumenter som i henhold til § 4–3 annet ledd ikke er resultatført.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om regnskapsføring av finansielle instrumenter og varederivater, herunder om hvilke finansielle instrumenter og varederivater som ikke kan vurderes til virkelig verdi.

§ 6–2 første ledd ny post C II 2 skal lyde:
Fond for verdiendringer

Nåværende post C II 2 blir ny post C II 3.

§ 7–5 nytt første ledd skal lyde:

Det skal gis opplysninger om egenskaper ved og omfang av finansielle derivater fordelt på klasser av derivater. Opplysningene skal omfatte vesentlige be-

tingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved fremtidige kontantstrømmer.

Nåværende første ledd blir nytt annet ledd som skal lyde:

Store foretak skal gi opplysninger om finansiell markedsrisiko fordelt på arter av risiko.

§ 7–17 skal lyde:

§ 7–17. *Virkelig verdi av finansielle instrumenter*

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5–8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret.

For finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi etter § 5–8, skal det opplyses om virkelig verdi såfremt virkelig verdi kan fortsettes etter en markedsverdi eller en rimelig tilnærming til markedsverdien. Opplysningene skal gis separat for hver klasse av finansielle derivater.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5–3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi, skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående.

§ 7–37 skal lyde:

§ 7–37. *Virkelig verdi av finansielle instrumenter*

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5–8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5–3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående.

Ny § 7–37a skal lyde:

§ 7–37a. *Finansielle derivater*

Det skal gis opplysninger om egenskaper ved og omfang av finansielle derivater som er vurdert til virkelig verdi etter § 5–8 første eller tredje ledd, fordelt på klasser av derivater. Opplysningene skal omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved framtidige kontantstrømmer.

§ 8–1 nytt annet ledd skal lyde:

Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1–2 første ledd nr. 12 (filialregnskap) er ikke offentlige. Dette gjelder også for regnskapspliktig etter § 1–2 første ledd nr. 12 som i tillegg er regnskapspliktig på annet grunnlag. Regnskapsregisteret kan ikke gjøre innholdet i dokumentene kjent for andre enn kontrollmyndigheter og myndigheter som utarbeider offisiell statistikk. Første til tredje punktum gjelder ikke dersom den regnskapspliktige ikke har fastsatt et årsregnskap som er utarbeidet, revidert og offentliggjort i samsvar med lovgivningen i hjemstaten. Første til tredje punktum gjelder heller ikke dersom dette årsregnskapet ikke er utarbeidet i samsvar med reglene i direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF eller på tilsvarende måte. Det samme gjelder dersom den regnskapspliktige ikke har oppfylt innsendingsplikten etter § 8–2 annet ledd.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 8–2 nytt annet ledd skal lyde:

Regnskapspliktig som nevnt i § 1–2 første ledd nr. 12 skal sende inn et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen for det foretaket filialen er en del av slik disse regnskapsdokumentene er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til lovgivningen i hjemstaten senest samtidig med at dette årsregnskapet skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Det skal opplyses når årsregnskapet er fastsatt og når det skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, dansk, svensk eller engelsk.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 8–3 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Forsinkelsesgebyr ved innsendingsplikt etter § 8–2 annet ledd påløper ikke før tidligst en måned etter at det utenlandske foretaket skal offentliggjøre årsregnskapet i henhold til reglene for dette i hjemstaten.

§ 10–3 sjette ledd skal lyde:

Investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap kan vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet kan vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet skal vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

II

Ikrafttredelse

Denne loven trer i kraft 1. januar 2004.

Trykk: A/S O. Fredr. Amesen, November 2003